

Українські Вісті

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИКИ, ЕКОНОМІКИ, КУЛЬТУРИ І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Рік XVII. ч. 21 /1447/

Herausgeber: Verlagsgesellschaft „Ukrainski Wisti“
 Druck: Verlagsgesellschaft „Ukrainski Wisti“, Neu-Ulm/Do., Schließfach 32 — Tel. 77529

Verlagsort: Neu-Ulm/Donau

Неділя 21. травня 1961 р.

Не „брудна гра“, а свята правда!

Дивовижні сугестії появилися кожде в американській пресі на адресу президента США Дж. Ф. Кеннеді в зв'язку з його рішучими висловлюваннями проти большевизму й московської комуністичної експансії та його шуканнями оперття серед поневолених большевизмом народів. Як знаємо, назагал уся американська преса поставилася дуже схвально до рішучої лінії Кеннеді в питаннях нової зовнішньої політики — в питанні підтримки боротьби поневолених большевизмом народів за їхню свободу й незалежність.

Але... Як і завжди, бувають перегини, і то такі часом дивні, що межують з абсурдом і заводять справу на підозрілі манівці. Такі перегини робляться або з надмірних старань й стають ілюстрацією до знаменитого афоризму про занадто ретельних «ведмедів», або з зумисною метою.

Деякі такі «ведмежі» прислужування президентові США виявила, на нашу думку, й преса видавництва Герста. Очевидно, вона керована найкращими намірами, але сумніваємося, щоб з деяких її висловлювань, з деяких категоричних сугестій її та були добрі наслідки.

На шпальтах газети Герста з'явилася цікава стаття, а точніше — одвертий лист президентові Кеннеді відомого американського журналіста П'єра Гусса. Цей лист присвячений новій політиці Кеннеді, яку певна частина американського громадянства, речником якого є п. Гусс, зустрічає з ентузіазмом. Зустрічає криком «Ура за Вас! За Вашу рішучість!» Йдеться про політику підтримки поневолених народів у їхній боротьбі проти большевизму за свободу, про політику, якраз виявлену ще раніше в акті проголошення Тижня Поневолених Націй.

Ясна річ, така настанова П'єра Гусса, а з ним і американського громадянства, а відтак і преси Герста, дуже нам симпатична. Ми її вітаємо й радіємо з неї. Це те, що мусило б бути давно!

Крім листа Гусса, вмістив надзвичайно цікаву статтю сам головний редактор цього видавництва, містер Вільям Рондольф Герст, «Червона загроза ставить наше життя на карту».

І лист Гусса й стаття Герста — це надзвичайні документи про зміну настанов американського суспільства щодо політичної лінії США. Відносно коєкзистенції з большевизмом, а головне — відносно політики визволення уярмлених. Середній американець зрозумів уже, що Ахіллевою п'ятою большевизму є головне протиріччя червоної імперії — національне питання, й тому симпатії американського суспільства хилляться рішуче на бік народів уярмлених в СССР, на бік московських колоній у їхніх змаганнях за свободу. І хилляться вони в цей бік головне тому, що виявляється для кожної нормально мислячої людини, на цій шляху лежить питання свободи для самого американського народу, питання його перемоги над комунізмом, питання уникнення підпорнення народу США під червоний хрущовський черевич.

Отже, повторюємо, поява таких статей, як стаття Герста й таких листів, як лист Гусса, — це речі надзвичайно важливі. Але... Є одно «але». Є ота достоянна «ложка дьогтю», що псує діжку меду. І боїмося, що ця малесенька ложка дьогтю зіпсує дуже й дуже велику діжку меду. Особливо коли цією ложечкою дьогтю та почне орудувати Хрущов і Ко., перехопивши її з рук американської «вільної преси». Ставимо тут лапки не тому що ставимо під сумнів

вільність американської преси, а тому, що навпаки, — тая вільність аж занадто вільна, й її носії перехняблюються в абсурд.

Так, схвалюючи новий курс Кеннеді й витолощуючи йому «Ура!», Гусс пише спершу надзвичайно вірно і переконливо, таке:

«... Жаден поляк, угорець, чех, німець чи представник інших поневолених народів ніколи не примиряться поєк з підкоренням своїх націй советській гегемонії. Хрущов це добре розуміє й тому він так сказався, коли на початку 1960 року президент США Айзенгауер проголосив ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ: Так ось, Пане Президенте, я осмілююсь запропонувати Вам, щоб Ви почали розмахувати цією «ломачкою» над комуністичними головами з усієї сили. Робіть усе для того, щоб розпалювати полум'я в уярмлених країнах, робіть усе для того, щоб прим'ятувати ланцюги, якими вони сковані, дунув на весь світ, голосниче й частіше підіймайте свій голос на захист уярмлених країн і народів! Робіть усе для того, щоб ми могли утворити розколіни в залізній заслоні на шляху комунізму...»

Прекрасно! Рукою цієї людини водить сам Бог. Але зразу ж по цим Гусс пише ось що:

«Коротше кажучи, Пане Президенте, я пропоную, щоб Ви зняли білі рукавички й, ставши на непохитно тверду позицію, відповідали б на брудну гру наших ворогів тим же самим. Бийте по них забороненими в чесній грі ударами, вони на краще не заслуговують!..»

Господи, помилуй! — скаже читач. І ми з ним теж скажемо це саме. Що скаже президент США, Дж. Ф. Кеннеді, ми не знаємо. Але нормально, він би мусів сказати те ж саме: «Господи, помилуй!» То це боротьба за свободу поневолених є «брудна гра»? Методи «заборонені в чесній грі»? В кого це помутилося в голові? І що це за сугестії? Як це могло прийти в голову містера Гусса, а відтак і в голову редактора Герста, який пропускав цього листа президентові? Як могло їм прийти в голову така дивовижа — вважати боротьбу за свободу уярмлених большевизмом народів «брудною грою», методами «забороненими в чесній грі»?

І тому сумнівним є, щоб в разі якби такі сугестії про «брудну гру» й «заборонені методи» дійшли до душі президента Кеннеді й там уляглися твердо як справді зразки гріха — сумнівним є, щоб з попередніх блискучих аргументів щось путне вродило. Та ж хто схоче мати до діла з «брудною грою», з «забороненими методами»?!

Дія чого ця ложка дьогтю? І з якої ментальності вона випливає, з якої моралі? Так і стадає на думку мимохіть, що ті всі добрі поради й крики «Ура», — це є данайський дар молодому президентові.

Нікому нормальному в цілому світі не прийде в голову, що боротьба за свободу людей і цілих народів, — це «брудна гра». Хібащо в інтерпретації большевиків і самого Хрущова це є «брудна гра акул капіталізму».

Ось так постає прикрий абсурд від застосування дурних і невірних аргументів при цілком розумній і чесній настанові. І як шкода, що американські отакі журналісти керуються чисто бізнесовими категоріями розуміння політичної гри й її засад, а не категоріями християнської моралі й етики. Коли б такі політики керувалися християнською мораллю, то ніколи б ніхто з них не зарахував політики, направленої на визволення уярмлених комуністичною

Le FIGARO Littéraire про „Сад Гетсиманський“

Французький впливовий часопис «ЛЕ ФІГАРО Літераре» в своєму числі 768 за 13. травня ц. р. вмістив цікаву статтю АНДРЕ БІЛЛІ, члена славновісної Академії Гонкурів, під назвою «Література, невідома у Франції».

В цій статті представник знаної на весь світ літературної академії пише про вихід у світ у видавництві «Nouvelles Editions Latines» роману українського письменника І. Багряного «Сад Гетсиманський», а в зв'язку з цим і про українську літературу на еміграції, так мало знану, або й взагалі незнану у Франції.

Говорячи про українську літературу на еміграції, Андре Біллі, хоч і стисло, але цілком поінформовано, окреслює її та її головних представників як літературу цікаву й оригінальну, наводячи низку імен письменників та їхніх творів; в тім числі — із старшої генерації: В. ВИННИЧЕНКА з його «Соняшною машиною», «Рівновагою» тощо; О. ОЛЕСЯ — поета української революції; з молодшої генерації: Є. МАЛАНЮКА, Т. ОСЬМАЧКУ, А. ЛЮБЧЕНКА — члена ВАПЛІТЕ (Вільної Академії Пролетарської Літератури), Д. ГУМЕННУ, У. САМЧУКА, Ігоря КАЧУРОВСЬКОГО, М. СИТНИКА, А. ГАЛАНА, Я. СЛАВУТИЧА, Віталія БЕНДЕРА й інших.

Про автора «Саду Гетсиманського» І. Багряного Андре Біллі пише, як про широко популярного українського письменника на еміграції, зведеного ще до війни в Україні, твори якого видано чу-

жими мовами, — англійською, голландською.

Роман І. Багряного «Сад Гетсиманський» Андре Біллі прирівнює за його тематикою й значенням до таких книг, як «ДОКТОР ЖИВАГО» В. ПАСТЕРНАКА, та підкреслює, що це фактично перша ластівка з сучасної української літератури, що з'являється у Франції в перекладі на французьку мову з мови української.

Також цікавим є, що автор статті, висловлюючись про Україну й українську літературу в теплих тонах, спеціально ще звертає увагу читачів «ФІГАРО Літераре» на те, що письменник І. Багрянний, колись переслідуваний і репресований большевиками як український письменник, зараз крім літератури, працює ще й як «president de la «Rada», conseil national des Ukrainiens exiles» («Голова Української Національної Ради в екзилі»). Здається це вперше за весь час існування УНРади її ім'я фігурує на шпальтах французької преси.

Поруч із статтею про українську літературу й «Сад Гетсиманський», Андре Біллі в цім же числі «Фігаро» вмістив статтю про перекладача «Саду Гетсиманського», ГРИГОРІЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА М. ГОРЬКОГО, та як публіциста й політичного діяча. Цей нарис є коротенькою політичною й журналістичною біографією, званою вже нашим читачам.

Економічна хроніка з світу

Новий уряд Ірану опублікував план праці здійснення земельної реформи, оздоровлення господарства та усунення зловживань. У своїй програмі іранський уряд зокрема обіцяє здійснити розподіл великих земельних володінь і обмежити земельні ділянки; зменшити витрати на адміністративний апарат і надати більшу автономію провінціям. Уряд обіцяє також рішуче усунути зловживання в державних установах та поліпшити матеріальне становище державних службовців, зокрема вчителів. Уряд має намір звернути особливу увагу на поліпшення системи збору податків, на розвиток сільського госпо-

дарства та на зменшення імпорту предметів розкоші.

тиранією, в категорію «брудної гри», чи «заборонених методів». Крім заборонених? Большевиками, — так. Але не вселюдським сумлінням, не приписами християнства й гуманізму.

Та ми хочемо вірити, що президент США, Дж. Кеннеді й його найближчі й найкращі радники далекі від такого розуміння речей, — для них боротьба за свободу поневолених народів — це чиста, золота монета великої американської політики, а не «брудна гра». І цієї чистої залотої монети нової антикомуністичної політики США й її президента не затюкають ані большевики, ані не зіб'ють з пантелику свої «дорадники», спантелечені на питанні політичного бруду й ошуканства.

Ми теж кричимо, резом з такими журналістами, як Герст і Гусс, — «Ура, Президенте, за вашу рішучість!» Але ми ще додаємо при цьому: боротьба за свободу уярмлених большевиками — це не брудна гра, Пане Президенте! Брудна гра — це політика большевиків, політика обману й поневолення. На цю брудну гру большевиків в питанні ліквідації колоніалізму, відповідайте чес-

промовляючи в Сайгоні на засіданні південнов'єтнамського парламенту, віцепрезидент США Джонсон обіцяв значно збільшити американську допомогу Південному В'єтнамові. США нададуть Південному В'єтнамові допомогу, щоб він міг здійснити програму економічного розвитку країни, як також військову допомогу. Джонсон вітає «соціальні зміни», які тепер відбуваються в Південному В'єтнамі і висловив надію, що в країні здійснять демократичні реформи.

ною грою боротьби за свободу уярмлених кремлівською комуністичною клікою. Цей клич, це свята справа. Це свята й праве діло! Це велике діло справжнього гуманізму й чоловіколюбства і з ним ви переможете сили зла й темряви. З нею ви воздвигнете собі неспалений пам'ятник на віки-віків у серцях сотень мільйонів людей.

Національне питання в большевицькій червоній імперії — це Ахіллева п'ята большевизму, це смертельно вразливе місце в комуністичного молоха. То ж, якщо ви хочете молоха подолати, — бийте сюди!

Свобода для всіх уярмлених, — це шлях до щастя багатьох народів. І це ж і шлях до безпеки й вільного майбутнього самої Америки. Це майбутнє потребує чесної гри, святих ідеалів на прапорах його борців.

Так ось найсвятішими, найвеличнішими ідеалами для цих прапорів є — свобода, щастя, добробут і людські права для всіх тих народів, які в большевицькому концетраку перебувають і на вашу допомогу та підтримку ждуть.

С. ПІДГАЙНИЙ

Примітка до передової

Це примітка, що її бракувало до передової п. Е. Стахова «Людоненависництво чи співпраця з народами» («Прометей» за 27. 4. ц. р.).

Тисячу разів правильно, коли шановний автор пише:

«Кожна тверезо думаюча людина мусить засудити всілякі прояви людоненависництва та понижування іншого народу».

Воістину правда! Щоправда, що істинну УРДП пропагує вже п'ятнадцять літ і не тільки пропагує, а за ці роки зробила дуже багато, цебто максимум що можна було зробити в напрямку нормалізації відносин поміж нами й нашими сусідами. Ніхто інший, а саме УРДП супроти всіх, в тому числі й супроти середовища, до якого належить п. Е. Стахів, боронила тезу про розмежування російського народу й большевицького режиму. Теоретично в засаді та й з погляду стратегії та вічності ця теза безсумнівно правильна і коли голова УГВР п. М. Лебідь і д-р Прокоп з не абияким гамором возвістили світові, що вони за нормалізацію російсько-українських відносин (правда, не згадавши, що ця «Америка» давно відкрита УРДП), — нам нічого не лишилося крім радості, що наші впливи благотворні.

Але, — ось це кляте «але». Наведені п. Е. Стаховим факти участі росіян в українському повстанському рухові під час німецької окупації — це ще дуже не тривка підстава. А фактів протилежних, цебто участі росіян разом з гітлерівцями в погромах українців маємо цілу гору.

Українська підсоветська еміграція розбудувала УРДП, а також породила УНДС — демократичні організації з найкращими засадами щодо розв'язання національного питання в цілому СРСР, а в Україні зокрема, які базуються на визнанні кожної етнічної групи, усуненні всякої дискримінації та людоненависництва.

Підсоветська ж російська еміграція або створила нові фашистські, або приєдналася до старих імперіальних чи фашистських організацій. Власовці не створили російської демократичної організації з подібними до наших позиціями щодо розв'язання національного питання. А це ж таки частина російського, не китайського народу.

УРДП була шефом НОРДУ й спонсором газети «Освобождение», її редактором і ідеологом був Григорій Алексінський. Але поза тим мало росіян зняйшлося, як б пітримували ту справді демократичну й благородну акцію для нормалізації російсько-українських відносин.

Отже дискутувати над речами давно ясними — це значить відтягати увагу від практичної політики, від конкретних потреб української визвольної боротьби і боротьби поневолених народів Московією. Водночас ці дискусії відразу можуть супроти нас, українців, насторожити наших союзників — поневолені Московією народи. Цього ми не сміємо ніколи забувати.

Нам сьогодні далеко важливіше висувати ідею конфедерації чи взагалі співпрацю народів Середньої і Східної Європи, бо саме це примусить і росіян, і їхніх союзників закордонно призадуматися і таки справді спонукає росіян шукати шляхів до нормалізації відносин з нами. Щоб говорити з росіянами, треба мати передусім силу, а такою справжньою силою буде міцний і непорушний союз народів поневолених Московією, бо імперіалізм російський інших, крім сили, аргументів не визнає, не визнає і ніколи не визнає.

Шановний автор відомий з його рішучого наставлення проти німецького імперіалізму, брутальності і безоглядності того імперіалізму за Гітлера, і, як відомо, обстоєє правильність політики Рузвельта щодо Росії, як єдиний вихід для Америки в боротьбі проти Гітлера. Отже дивно, що автор, так добре зрозумівши ество німецького імперіалізму, так легко собі уявляє полагождення справи російсько-українських взаємин, забуваючи, що російський імперіалізм не тільки брутальний і безоглядний, але ще й в сто крат рафінованіший та підступніший. Автор забуває, що російський імперіалізм спертий не тільки на національній чисто російській (у відмінні від німецького), а ще й на інтернаціональній базі — комунізмові. Німецький імперіалізм у двох світо-

вих війнах був розторочений до щенту. Російський імперіалізм по другій світовій війні вишов найбільшим переможцем. Це все треба брати під увагу, якщо говорити з росіянами.

Щоджо того, що «деякі демократи» забороняють дискутувати на цю тему, як пише автор, киваючи на резолюцію XI партконференції УРДП в Канаді, то скажемо щиро, що ми справді проти безплідних дискусій. А саме до такої й належить дискусія про російсько-українські відносини. Зрештою, що може дати така дискусія? Якби проф. Ніколаєвський промовляв в імені всіх, чи бодай переважної більшості росіян закордоном — дискусія мала б значення. Але ж таких росіян, як стверджує і сам автор, закордоном немає. Про що ж дискутувати?

Щоджо майбутнього, то відносини поміж Україною і Росією будуть залежати не від ухвал конференції круглого столу в Нью-Йорку, а від сили, малосили чи бесилля російського імперіалізму з одного боку та сили нашої і всіх поневолених Московією народів. За круглими столами балакають, а держави здобувають на полі бою. Так було з усіма, так буде й з нами.

Емігрантські ж «дискусії» тільки затемнюють зовсім ясні справи. Досить нам «дискусій» про хвилевизм, яка з порожньої балаканини стала непереходимою проблемою в руках невігласів і спекулянтів, а в очах нашого, з дозволу сказати, політемігранта — справою першорядної ваги. Тема ж російсько-українських відносин для дискусії — це ще краща пожива для тих, що шукують баюрища.

— 0 —

Та вже як говоримо про передову, то хай нам буде дозволено сказати кілька слів і про попередню статтю шановного автора «за координацію української зовнішньої політики» («Прометей» з 20. 4. ц. р.).

Колись (1948 р.) УГВР вимагала для себе ресорт визвольної боротьби в Україні, водночас вимагаючи, щоб цей ресорт був незалежним від Уряду УНР. Тепер ОУН(з) вимагає ресорту зовнішньої політики, а УГВР, мовляв, координуватиме її діяльність з Урядом УНР. Ці претензії були б смішними, якби не були трагічні. Щось мусить бути одне: або ОУН(з), популярно двійкарі, визнають пріоритет Державного Центру УНР для відновлення української суверенної держави — отже якщо так, то треба обличити раз і назавжди розмови про УГВР, як рівноядну інституцію супроти Державного Центру УНР.

Треба нарешті зрозуміти, що УГВР,

В. ФЕДОРОНЧУК

Закордонна політика адміністрації Кеннеді

Після майже чотирьох місяців урядування в Білому Домі молодого демократичного президента Кеннеді вже можна дати загальну оцінку його закордонної політики.

Аналізуючи дотеперішні акти, різні заяви і послання до Конгресу нового американського президента, треба насамперед ствердити, що Кеннеді не зробив і не думає зробити ніякої революції в основних напрямках закордонної політики США. Ці напрямки, в їхньому загальному і постійному формулюванні, звичайно, зумовлені світовою ситуацією і тому можуть мінятися тільки поряд з радикальною зміною цієї ситуації.

Отже основні напрямки американської закордонної політики суттєво залишилися ті самі: єдність Заходу, оборона вільного світу від постійної військової, політичної, економічної й ідеологічної загрози комуністичних диктатур (російсько-советської і китайської); допомога слабкорозвиненим країнам і стверджувально свободи, незалежності та соціального прогресу народів, зокрема народів, що нещодавно визволилися чи визволяються з-під колоніалізму.

Але змінився, — і то доволі радикально, — дух, з яким Кеннеді взявся за здійснення основних напрямків; дух сильний, підтримуваний високою вірою в свої ідеали і свідомою відвагою; дух «нового кордону».

Крім того, президент Кеннеді останніми чотирма місяцями зумів показати свою перевагу як надхненника і координатора всієї американської міжна-

Богдан Хмельницький в очах чужинців

Для нас гетьман Богдан Хмельницький є великим державним мужем, будівничим української Козацької Держави. Для росіян він славний тим, що Переяславською угодою ніби приєднав Україну до Москви. Для поляків Б. Хмельницький є звичайним бунтівником, що з особистих маєткових інтересів, разом з козацькими «бандами» і повсталими «смердами», зруйнував «Польську жеч посполиту».

Якщо судити по промові ізраїльського державного прокурора на процесі Адольфа Айхмана, то наш славний гетьман «іде третім», після єгипетського фараона, і перського Ганана серед злочинців минулого у винищуванні жидівського народу. За ним іде «погромщик» Петлюра. Далі йде А. Гітлер і А. Айхман, що, мовляв, перевершили своїми діями всіх своїх попередників. Ми співчуваємо керівникам молодого держави Ізраїль в їхніх уболюваннях за долю жидівського народу, але ми дуже огірчені і нам прикро, що державний прокурор процес Айхмана використав для злочинства і нових нападів проти українських національно-визвольних рухів у минулому та наших великих державних мужів Б. Хмельницького і С. Петлюри. Якраз про правдивих винуватців і в минулому і в сучасному — російських імперських погромщиків не згадав прокурор і словом. Не згадав прокурор і про гасло «Бей жидов спасай Россию».

Це є якраз лишнім доказом того, що жида були й є вірними слугами різних імперій-душительців поневолених народів, бо до цього часу не можуть позбавитися нав'язаного їм способу думання — шукати винуватців там, де їх немає. Саме через їхню вірну службу Російській імперії поневолені народи не мали до них симпатій. Приписувати ж нам чужі злочини не зможуть придбати в майбутньому добрих відносин між нашими народами.

Переді мною лежить ще один документ часу. На цей час — як Б. Хмельницький виглядає в англійській інтерпретації твору Генріха Сінкевича «Отнем і мечем». Для молоді до 18 років в Англії видається журнал «Класик Ілюстрацій», де в малюнках з написами передається короткий зміст твору якогось клясика. Шкода вимагати від польського письменника абсолютної об'єктивності в насвітленні визвольної боротьби гетьмана Б. Хмельницького за українську державність. Але те, що зробили з твору Сінкевича англійські ілюстратори, наспраду подиву гідне. Досить глянути на обкладинці на одягнутого в шкіру і панцир славного патріота полковника Богуна, щоб зробити висновок, яке має уявлення ілюстратор про нашу змагання. Всі козаки виглядають як дякуни, а польські найняті воєки ніби справжні лицарі-патріоти. Українських козаків у тексті називають козацькими «бандами». Сам гетьман дещо показаний чемніше, хоча зовнішньо ані з обличчя, ані з оджею ніяк не подібний. Ніде навіть не згадано, що він був гетьман — просто «ребел».

Минулого року в «УВ» ч. 10(1384) за 6. 3. вміщено замітку «Боротьба за Київ — в телевізії», де С. Петлюру, за твором російського письменника, показано також як бунтівника, а його військо — як козацькі «банди» Петлюри. Разюча подібність. Переможеному і поневоленому дуже тяжко спростувати неправду, навіть тоді, коли ця кривда стосується далекого минулого. «Правда» по боці сильного. Але нічого, — колись і на нашій вулиці буде свято. Те, чого не змогли спростувати наші попередники і не спростували ми, зроблять наші нащадки. Прийде час, коли і вони з високої трибуни проголосять акт обвинувачення поневоловачам за генюид над нашим народом. А покищо будемо вірити словам жидівського пророка Іезекія: «В твоїй крові життя». С. Т-й

АТЛАНТИСЬКО-ЕВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА

Але вже тепер можна вказати на головні «силові центри» закордонної політики Кеннеді. Всі акти адміністрації Кеннеді доводять і підтверджують, що першою ціллю американської закордонної політики є зміцнення Європи; політична і військова єдність Заходу, що її муситиме здійснити атлантійський союз, якому буде довірено також головна роль оборони всього вільного світу. Європейсько-атлантійський сектор завжди зберігав основне значення в глобальній рівновазі американської закордонної політики, не зважаючи на те, що Африка й Азія займають важливіше місце (ніж за адміністрації Айсенгауера) в думці нової адміністрації.

Інавгураційна промова, що її Кеннеді виголосив 20. січня під час церемонії його приходу в Білий Дім, низка наступних його заяв, недавня місія амбасадора Гаррімена в головних столицях Західної Європи (Лондон, Париж, Бонн, Рим) підтверджують, що Європа перебуває в центрі турбот і зацікавленнь Вашингтону.

В згаданій інавгураційній промові Кеннеді звернувся насамперед «до наших старих союзників, культурне і духовне походження яких поділяємо», обіцяючи їм «льояльність вірних приятелів». Згодом, у посланні до Конгресу про стан унії з 30. січня, він, між іншим, ствердив, що жодна з атлантійських держав (включно з США) «не може сама розв'язати спільних проблем, які перед нами виринають у ділянках оборони, допомоги закордонній, валютних запасів і в інших царинах».

Думку про основне значення атлантійського союзу Кеннеді підтвердив на

родньої акції. В цей спосіб він впровадив у концептування та реалізацію американської закордонної політики глобальну динамічну візію міжнародних проблем, тоді як дотепер, як це, зрештою, було відзначено з різних сторін, американський підхід до міжнародних проблем був, або, принаймні, таким здавався, секційний і статистичний.

Загроза комунізму глобальна. Вона виявилася на всіх континентах (в Європі, Африці, Азії, в Латинській Америці) і в усіх ділянках: політичній, економічній, військовій. Опір цій загоді також мусить бути глобальним, як з точки погляду географічної, так і з погляду засобів.

З другого боку, весь світ (як вільний так і комуністичний) перебуває у фазі постійної еволюції; напрямки і засоби зовнішньої політики конечно мусять мати в собі елементи динамічні, які дозволили б їм достосуватися в майже автоматичний спосіб розвитку різних ситуацій.

Президент Кеннеді й його адміністрація це у фазі, так би мовити, «обмірковування» американської закордонної політики. До її остаточного зформулювання спричиняться також обмін думок, що його Кеннеді нещодавно мав з британським прем'єр-міністром Мекмілленом, з канцлером Аденауером і що його ще матиме з ген. де Голлем (при кінці травня ц. р.) та з італійським прем'єр-міністром Фанфані (згадуючи тільки державних діячів чотирьох найважливіших європейських союзних країн).

С Л О В О М И С Т Ц Я М

ЛІТЕРАТУРА ■ МИСТЕЦТВО ■ ТЕАТР ■ МУЗИКА

Вадим СВАРОГ

Наша сучасна тема

Оглядаючи нашу еміграційну літературу, так би мовити, з висоти пташиного лету, не трудно завважити, що вона ще не знайшла своєї власної, своєрідної теми. Про це, зокрема, свідчать як тематична розпороченість, так і дрібнокаліберність її творів.

Наші письменники не дали нам навіть доброї історичної белетристики. У нашому минулому копаються брудними руками різні Рибачки та Смоличі, що на догоду Москві пишуть пасквілі на наших історичних діячів. А що ми проти-ставимо цим пасквілям?

Жменька історичних повістей, написаних на еміграції, поперше, занадто мала, а подруге, ці твори, не маючи великої вартості, разом з тим не відзначаються й історіософською глибиною. Вони не задовольняють ні як історія, ні як белетристика.

Проте, навіть і написавши для майбутніх поколінь належну кількість правдивих історичних творів, ми все таки не виконали б головного завдання, покладеного історією на нашу літературу.

Головною вартістю літератури кожного окремого історичного періоду є її сучасна тема. Ще зовсім недавно такою основною сучасною темою еміграційного письменства була антикомуністична тема. Наші письменники й журналісти написали загалом чималий ряд творів, у яких викривали антинародний характер режиму, що й досі тримає в своїх пазурах нашу батьківщину.

Більшість авторів цих книг дбали не стільки про їхню мистецьку якість, скільки про те, щоб затавувати комуністичних злочинців. Умови емігрантського життя в таборах не давали змоги приділяти багато уваги мистецькій стороні нашої щойно народженої літератури. У душах людей, які тільки недавно вирвалися із комуністичного пекла, ще стихійно вирували споглади про пережиті кошмари, і ці споглади треба було записати якнайшвидше — хоч би й уривчасто й не зовсім «гладко».

Антикомуністична тема продовжує й надалі залишатися актуальною темою нашої літератури. Але оскільки ми живемо поза комуністичним світом уже третій десяток років, і про сьогодніш-

ню підсоветську дійсність довідуємося лише з поточної преси, то антикомуністична тема еміграційної літератури по-малу пересовується в царину історичних тем.

Сучасною темою нашої еміграційної літератури повинна стати вже не стільки антикомуністична тема, скільки властива емігрантська тема — показ і аналіза тих процесів, що відбуваються в нашій діаспорі, яка вже більше зв'язана з західним світом, ніж із «східним». Принаймні в найближчій перспективі.

Я передбачаю, що це моє твердження викличе ряд заперечень. Мені, напевно, скажуть, що життя на еміграції не може бути нашою головною темою, що ми не сміємо духовно відриватися від свого народу; що еміграція — лише дрібний епізод нашої історії, це й епізод неприємний; що в житті еміграції багато специфічних явищ, переживувати які немає жодного сенсу й жодної користі.

Ці заперечення не матимуть слушності. Всі ми живі люди; всі ми мусимо жити не лише своїм учорашнім днем, — який би він не був фатальний, — а також і насамперед сьогоднішнім. «Довліє днів злота його». Свій власний емігрантський світ ми будемо у цілком своєрідних умовах, які вимагають від нас, висловлюючись затертим виразом, «переходу на нові рейки», і, скільки б ми не намагалися залишитися такими, якими були вчора, нічого з цього не вийде.

Життя в іншому світі викликає в нашій ментальності неминучі, хоч може й не помітні на перший побіжний погляд, зміни. Ці дрібні, проте невідчужні зміни з дня на день формують з нас щось інше, ніж те, що було двадцять-тридцять років тому. Де в чому ми стаємо кращі, де в чому — гірші. Але ми змінюємося. У цьому не може бути жодного сумніву.

Я не хочу, щоб мене розуміли буквально. Основних рис своєї вдачі ми не можемо позбутися. Але ці основні риси в нових умовах життя мусять виявлятися по-різному. Ствердження цього факту підводять нас до потреби узагальнення деяких положень.

Можна без кінця сперечатися про те, чи людська натура мінлива чи незмін-

на, чи в своїй основі вона добра чи недобра та назавжди полонена «першородним гріхом». Не підлягає, однак, сумніву, що кожної історичної доби, у відмінних історичних ситуаціях, «вічна людина» щоразу виявляє себе в якомусь новому аспекті своєї природи і, таким чином, уточнює та збагачує наше знання про її ество.

Нова історична епоха це ще один акт грандіозної людської драми. Кожен із цих актів відбувається в дещо відмінних соціально-історичних «декораціях». Кожен із них має свій власний філософсько-ідеологічний «підзаголовок». На сцені появляються нові персонажі, що втілюють у собі новий історичний зміст. Заміняються методи та якість «режисури».

Ми, сьогоднішні люди, а надто українські емігранти, за своє коротке й ще не скінчене життя щоразу переходили з однієї історичної доби в іншу. У нашій дні історія розгортається з небувалою досі швидкістю. Епохи змінюють одна одну, як у кінофільмі. Хто може передбачити, свідками яких подій ми можемо стати завтра-післязавтра...

Уся світова література являє собою грандіозну епопею вічної людини, історію людського духу, його прагнення на високості, його зривів та провалів у безодні. Література — це один з основних виявів вселюдського досвіду. За посередництвом літератури до нас доходять думки, поради й застереження наших предків. На сторінках мистецьких творів вони особливо наочні й переконливі.

Один із видатних мислителів сказав, що цивілізована людина це та людина, в душі якої звучать голоси її попередників, які до неї жили призначенням їм життям. Дисун — це людина, яка не має в своєму розпорядженні досвіду попередніх поколінь. А звідки людина може одержати знання, зібране її попередниками, їхню життєву мудрість, куплену ціною досвіду?

З сучасною українською людиною повсякчасно говорять її великі батьки — Шевченко, Франко, Леся Українка й чимало інших видатних людей, які багато страждали, думали й усвідомлювали, щоб збагатити нас своєю мудрістю.

Ми з вдячністю приймаємо їхній досвід. Але дослухаючись до їхніх думок і порад, ми повинні продумати й свій власний досвід. Ми теж повинні, за євангельською притчею, збагатити передане нам та віддати його в розпоряд-

ження тих поколінь, що змінять нас на історичній сцені.

Не трудно завважити, що в світовій літературі вічне життя здобувають саме ті твори, що служать цій меті.

Що ж ми, українські емігранти, спроможні передати своїм нащадкам? Який свій внесок ми можемо зробити в скарбницю українського історичного досвіду й української національної мислі?

Українські люди різних психологічних типів та різного культурного рівня вирвалися з світу тоталітарного поневолення в світ, де їм ніхто не диктує ніяких тоталітарних «державних» іде- (Закінчення на 4-й сторінці)

Ол. ЗАПОРІЗЬКИЙ

С И Б І Р

(ПОЕМА)

I

Чого ж Ти, Вседержителю, із висоти Свяго космічного престолу поміж зір Лицем ласкавим не поглянеш на Сибір? Неєже ж прогнівався на мучеників Ти? Тобі ж гаразд відомо, Отче, те, що він Від пасем гір Уральських і по Сахалін — Самі концтаборів вишки та дротини.

Ти сам же знаєш тих мільйонів імена, Що на Новій Землі і в нетрях Колими Промощують дороги власними кістками І що хоч ім, неначе скеля кам'яна, Скорбота душу придавила — сліз нема: Душа оглухла і зробилася німа, Як у осінні ночі степу глибина;

І хоч вони хиренні, — ніби мертвяки По всім Сибірі повставали із могил, — З них каторжного працею і рештки сил Висмоктують ненаситими павуки; І що тайга від того не шумить — риди, І кров тече в сибірських ріках — не вода! І закладає сонце й падають зірки.

І знаєш також, Отче, скільки тих сиріт, Батьки яких у тундрі гинуть, у тайзі, Сиріт, що під ятками у базарних псів Знаходять співчуття для себе і привіт; І знаєш, скільки вдів і матерів отих, Що день і ніч у Тебе і Твоїх святих Благають захисту і проклинають світ.

Почуй же, Вседержителю, у висоті Оту розпуку незміренну, і журбу, І полум'яну, серцем зроджену мольбу, І зойки, і ридання безнадійні ті; Почуй і гнів од мучеників одверни, І засяють хай над ними в лоті дні Твогого милосердя промені святі.

(Продовження в наступному числі)

пресовій конференції з 8. лютого, під час якої сказав, що між оборонними союзами НАТО є «центральним», та що США бажають «зберегти свою військову силу в Європі».

В посланні до перманентної ради НАТО з датою 15. лютого Кеннеді виклав засади атлантийсько-європейської політики США, ще раз підкресливши незамінну оборону важливість НАТО і підтвердивши зобов'язання США «брати повну участь у спільному оборонному зусиллі». Кеннеді ствердив потребу поширення інтересів НАТО поза військовою ділянкою в зв'язку з фактом, що проблеми, які виривають перед НАТО, «набирають різних аспектів: економічні, ідеологічні, політичні». Ось чому Кеннеді запропонував, щоб атлантийський союз поширив ділянки своєї співпраці, включаючи «спільні проблеми торговельні й валютні», тобто широку проблему допомоги слабкорозвиненим країнам.

З усіх цих заяв президента Кеннеді, підтверджених заявами державного секретаря Раска, можна зробити висновок, що США в наступний спосіб бачать свої стосунки з європейськими союзниками: збереження і дальше зміцнення оборонної військової організації; заклик до європейських союзників, щоб вони взяли на себе більший фінансовий тягар супроти НАТО; заклик до європейських народів, щоб вони зробили свій фінансовий вклад, разом з Америкою, у розв'язку проблем економічно недорозвинених країн (це питання обговорював Гаррімен під час своєї візити в європейських столицях).

Також під час недавньої зустрічі між Кеннеді й Мекмілленом головною проблемою розгляду був атлантийський со-

юз, найважливішими членами якого є саме США і Великобританія. Заключний комунікат про розмови між обома державними діячами також підкреслює потребу зміцнення НАТО, коли говорить про «заходи, що повинні бути зроблені, разом з нашими союзниками, щоб забезпечити силу, діяльність і здатність пристосування нашої атлантийської спільноти в світі, що перебуває в постійному русі».

В промові, виголошеній 7. квітня в технологічному інституті в Бостоні, Мекміллен наголосив потребу єдності Заходу в ділянках політичній економічній і військовій, настоюючи, однак, на тому, що Великобританія бажає зберегти свою власну ядерну силу.

Здається, що Кеннеді вимагав від Мекміллена, щоб Великобританія припинила будувати свою власну атомову силу, бо вона вже вистачальна для оборонних цілей атлантийського союзу в США. Таким чином було б уникнене подвоєння коштів і в той спосіб заощаджені Великобританією засоби могли б бути корисніше вжиті для конвенціонального (традиційного) озброєння, а рівно ж для мирних цілей (конкретний вклад у політику допомоги слабкорозвиненим країнам). Але ледве чи Великобританія погодиться на це вимогу Кеннеді, зважаючи, що ядерна сила є тим найвищим політично-військовим потенціалом, який вона собі збудувала ціною великих жертв і на який спирається в значній частині її ефективна позиція третього «великого».

Менші труднощі виривають супроти Німецької Федеральної Республіки. Це правда, що Німецька Федеральна Республіка вважає, що наголошення з боку США оборони шляхом традиційного

озброєння менш задовільне їй безпеці (Кеннеді і Мекміллен у своїх розмовах виявляли намір збільшити, — в новому військовому плануванні НАТО, — вагу традиційного озброєння, бо Америка вважає можливим неатомовий напад на який Захід мусів би відповісти, не вживаючи атомової зброї). Але розмови між Кеннеді й Аденауером у Вашингтоні усунули побоювання Бонну в цьому відношенні. Кеннеді запевнив Аденауера, що США продовжуватимуть боронити свободу західного Берліну і не зменшать свої військові контингенти, розташовані в ньому. В наслідок цих розмов Аденауер висловився за зміцнення керівної позиції США в західному блоці.

Куди більш труднощі виривають у стосунку до Франції. Ген. де Голль провадить престижну політику і змагає до того, щоб керівництво в НАТО було довірено директорії, складеної з США, Великобританії й Франції. З метою зміцнення своєї позиції великодержави Франція продовжує випробовувати і виробляти атомову зброю, «бо ніякий моральний закон, — сказав ген. де Голль на пресовій конференції 11. квітня ц. р., — не надав виключного права до цієї зброї тільки англосаксам і советам, і тому справедливо, щоб Франція подбала про свою оборону атомовою зброєю, доки в світі існуватиме той, хто атомовою зброєю спроможний її знищити». Натомість США вимагають від Франції відмовитись від атомових випробовувань і від престижної політики, яку ген. де Голль провадить якраз шляхом цих випробовувань. З метою намагання усунути існуючі розходження між Францією й іншими атлантийськими союзниками Кеннеді буде

з офіційною візитом в Парижі від 31. травня до 2. червня ц. року.

Після візиту Кеннеді в Парижі американський президент прийме у Вашингтоні голову італійського уряду Фанфани, закінчуючи цим низку зустрічей з представниками найважливіших європейських союзників. Після цієї, так би мовити, дослідницької фази наступить фаза рішень і практичної реалізації.

Кеннеді за поглиблення політичних консультацій між членами НАТО на паритетних основах і навіть за поширення політичної відповідальності атлантийської ради поза географічний район, що його покриває НАТО.

В свою чергу нова організація економічної співпраці і розвитку (ОСЕД), що заступить європейську організацію економічної співпраці і до якої належатимуть як дійсні члени, крім 18 європейських держав, також США та Канада, муситиме бути, згідно з думкою американського уряду, «силовим центром» господарського зміцнення всього вільного світу (у сполученні, коли мова зокрема про Латинську Америку, з організацією американських держав).

Членами організації економічної співпраці і розвитку будуть країни європейські й американські, країни-члени НАТО, країни — не зв'язані з ніякими військовими союзами і країни традиційно нейтральні, країни, що посідали і ще посідають колонії, і країни, що ніколи колоній не мали. Крім того, організація економічної співпраці і розвитку репрезентує понад пів мільярда населення світу; 65% — світового імпорту; 61% — світового виробництва сталі. Ця організація має потрібний потенціал, щоб

Трибуна Мартина Задеки

КІНОШУМ

Цей кіношум учинився щось із рік тому. Учинився він не через те, що советський кінокомар на американській кіномусі оженився, а лише тому, що Одеська кіностудія випустила на екрани СРСР невдалу кінокомедію під назвою «Чорноморочка». Яка вона з себе, та чорноморочка, — чи білява, чи чорнява, чи, може, руда та погана, — сказати важко: не доводилося бачити. Однак студенти Благівіщенського університету (в Сибіру), побачивши на екрані ту «Чорноморочку», так обурилися, що одразу ж послали до редакції московських «Известий» телеграму: «Халтурал!.. пошлятина!.. непотріб!..»

«Известия» надрукували ту телеграму, а від себе гукнули в напрямку Одеси:

— А подати по суду одеських кіно-Тяпкіних-Ляпкіних!

Одеські кіно-Тяпкіні-Ляпкіні, як це водиться в СРСР, почали колективну кутю молоти. Тим часом до голосів благовіщенських студентів давай прилучатися ще й інші голоси.

Одні гукали:

— Не тільки одеських, а й усіх советських кіно-Тяпкіних-Ляпкіних треба поставити перед очі громадськості!

Другі:

— Чому це в нас нема дотепних, веселих кінокомедій?

Треті:

— Чому наші кінокомедії такі одноманітні та нудні, що глядачі, сидючи в кінотеатрах, сплять?

Подібні голоси не втихають і до сьогодні.

Та, правду казавши, советські кіно-Тяпкіні-Ляпкіні варті того, щоб люди на них гримали. Аджеж, як про це пише советська преса, «життя в СРСР пілком і повністю обкладане для сміху». Воно, оте есесерівське життя, таке, мовляв, веселе та щасливе, що советській людині хочеться не тільки сміятися, а й реготом реготатися. Ну — скажемо ми від себе — сміятися так, як ото, прикладом, колись сміявся Федір Шалатін, виконуючи всім знану «Блоху»:

Жив-був король,
І була в нього блоха.
Ха-ха-ха! Ха-ха-ха!
Блоха!..

Отакій приблизно мав би бути сміх у советському кінотеатрі, а не ось такий:

Він до неї: «Кахи! кахи!»
Вона йому: «Хи-хи! хи-хи!»
Він до неї: «Коли ж прийти?»
В яку нічку?»
Вона йому: «Як виконаєм семірічку»
Хіба ж це сміх? Ні, — копічане хихикання!

І доводиться дуже дивуватися з такою советського сміху. Та ж понад сто років тому, за царя Миколи I-го, Росія й трохи не була «обладнана для сміху», однак Микола Васильович Гоголь і в той час так сміявся, що нам його сміх ще й досі вчувається. Отож чому б і советським авторам не спробувати б засміятися гоголівським сміхом? Хіба в СРСР нема під цей час Хлестакових? Ого, ще й скільки їх є.

Нещодавно котрась київська газета розповідала на своїх сторінках, як советський Хлестаков пошлю в дурні геть чисто всю партійну верхівку міста Вінниці. Або взяв би котрийсь советський автор та й написав комедію під назвою: «Як посварилися Микита Сергійович з Вячеславом Михайловичем!». Чи комедію «Мертві душі» — про Молотова, Маленкова, Кагановича, Жукова, Кириченка та про всіх інших, хто з волі Хрущова опинився серед «мертвих душ». Але найкраще було б, якби, скажім, Олександр Корнійчук, у згоді з Антоном Чеховим, зладив би комедію під назвою: «Кремлівський унгер Прішбіев».

Аджеж, коли б Микита Сергійович вийшов на кін у ролі унтера Прішбієва та заходився гримати на адресу західних держав: «Рукі прочь от Куби! Рукі прочь от Конго! Рукі прочь от Лаоса! Рукі прочь от Луни, Марса, Сатурна, Венери! Рукі прочь от всей солнечной системи!», — то глядачі не тільки сміялися б, а просто таки вмирили б з реготу.

Ото був би сміх гідний країни, про яку советські люди змушені співати:

Я другой такой страны не знаю,
Где так вольно дышет человек...

Бо тоді справді відчувалося б, що той «человек вольно дышет», а не хрипотом хрипить, як це діється з ним сьогодні.

Проте, на такий сміх не спроможуться ні советські автори, ні кінорежисери, ні кіноактори.

Чому не спроможуться?

На це запитання дав відповідь один із московських кінодіячів, що подав і свій голос під час теперішнього кіношуму. Він сказав:

— Комедія, а зокрема сатирична комедія — це вогненнебезпечний жанр.

Так, в СРСР сатирична комедія — вогненнебезпечний жанр. Бо там вільно сміятися лише з безпартійного Івана:

Жив-буз безпартійний Іван,
І була в нього безпартійна блоха.
Ха-ха-ха! Ха-ха-ха!
Безпартійна блоха.

Але сміятися з партійного вельможі,

!) Вячеслав Михайлович — Молотов.

максимально скоординувати у своїх рамках економічні і валютні політики держав європейських і американських, і щоб рівночасно зорганізувати якнайширше і скоординоване економічне та технічне зусилля промислових країн на користь слабкорозвинених країн. Ця акція зможе бути вирішальною для зміцнення свободи та незалежності народів і для досягнення перемоги в економічній конкуренції з комуністичним світом.

Сьогодні вже ясно, зокрема після недавньої зустрічі між Кеннеді і Мекмілленом, що нова американська адміністрація вважає ще одним «силовим центром» вільного світу європейську економічну спільноту, і то як з уваги на її сучасну ціль — економічне залучення, так передусім з уваги на її потенціальну ціль — політичне об'єднання всієї Західної Європи.

Президент Кеннеді показав, що належно вміє оцінювати велике значення європейської економічної спільноти (що складається з шістьох континентальних західноєвропейських країн — Франції, Західної Німеччини, Італії, Бельгії, Голландії й Люксембургу) для політичного об'єднання Європи, для зацінення співпраці як в рамках НАТО, так і в рамках організації економічної співпраці та розвитку, і, врешті, як важливого знаряддя в акції на користь слабкорозвинених країн.

АФРИКАНЬСЬКА ПОЛІТИКА АДМІНІСТРАЦІЇ КЕННЕДІ

Керівні засади політики Кеннеді супроти Африки можна підсумувати в двох формулах: «Африка для африканців» і «боротьба проти комуністичної експансії». Перша формула є справж-

нім нововведенням, друга — продовження політики адміністрації Айзенгауера. Ці формули, а зокрема перша, засвідчували б, що нова адміністрація зробила точний вибір. «Африка для африканців» — значить відкинення солідарності з європейськими потугами, що мають колоніальні інтереси, і згоду на справжню незалежність нових африканських держав, і звідси також на їхній дійсний або тенденційний нейтралізм. Боротьба проти комуністичної експансії означає, з одного боку, прийняти конкретно виклик політичної й економічної конкуренції (зокрема конкуренції у надаванні допомоги), з другого боку — допускати можливість вдаватися до всіх засобів — не виключаючи безпосереднього втручання, щоб зробити діючою гарантію, обіцяну всім африканським країнам, що не зорієнтовані в антизахідному сенсі.

Існують деякі конкретні програмові формулювання африканської політики США з боку Кеннеді. Залишаючи на боці загальні висловлювання в інавгураційній промові з 20 січня і все те, що Кеннеді сказав під час виборчої кампанії, треба покласти на статтю Кеннеді, поміщену у журналі «Форен Еферз» (Foreign Affairs) в числі за жовтень 1957 року, в якій Кеннеді зайняв доволі виразне становище до проблем Африки. Коли мова про альжирське питання, то Кеннеді підтримував доволі відверто прагнення альжирців до державної незалежності у відомій промові, що її він виголосив у липні 1957 року в сенаті.

В згаданій статті Кеннеді побіжно накреслив свій план дипломатичної акції, в якому надав головне значення проблемі радикального перегляду аме-

Ф. ЗІНЧЕНКО

Театральні рефлексії

На еміграції в мистецтві, зокрема театральному, утворився якийсь незрозумілий, провінційний геттополігенізм. Люди, які вважають себе сценічними критиками, часто на сторінках деякої преси накидають свої тенденційні ідеї і не звертають уваги на те, що виявляють себе до повної мізерної профанації в мистецтві. Але в першу чергу нехтують тим, що походить з теренів Великої України, чи то з минулого століття, чи сучасної доби — В. Винниченко, М. Куліш, Тичина, Рильський, Довженко для них як «антиукраїнський» репертуар.

Про сучасних композиторів нема чого й говорити, твори яких не бажано «критиками» популяризувати.

Ю. Шерех, Ю. Дивич та В. Ревуцький — люди великої мистецької культури. Вони висвітлюють сучасний український театр та акторів як борців за український театр і його культуру. А

цих дійсно мистецтвознавців намагаються очорнити різними етикетками. І в той же час профани іноді закликають нав'язувати до «блискучих» театральних традицій українського минулого, релігійних містерій у формі релігійних свят, церковних урочистостей і т. інше. Спрямовують мистецтво не до реальної доби атому, а до ери, коли зароджувалася шкільна драма і початок українського театру при Київській Духовній Академії XVI-XVII ст. ст. — побутово-обрядовий театр з мандруючими скоморохами.

В минулому сторіччі конгеніальний театральний реформатор М. В. Гоголь признав, що театр існує для того, щоб зображувати реальне і правдиве життя. В кінці XIX і на початку XX ст. український театр уже мав видатних акторів, композиторів і драматургів. Українське театральне мистецтво розвинулося до сучасної України в модер-

Наша сучасна тема

(Закінчення з 3-ї сторінки)

ологій. Що ж сталося з цими людьми в новому для них кліматі?

Яких саме змін — і помітних, і малопомітних, і навіть непомітних для «неозброєного ока» — зазнали українські емігранти? Чи ці зміни органічні, глибокі, чи тільки механічні, поверхові?

Чи «новий клімат» поліпшив наших людей, збагатив їхню ментальність новим життєво-ідеологічним досвідом, чи відкрив він у них якісь позитивні, що були досі приховані, якості?

Чи дають ці зміни можливість бодай передугадувати, якою буде українська людина майбутнього, коли завалиться рабовласницький комунізм? У якій мірі наш досвід може бути корисним для

хоч би він цього й заслуговував, скажім, так:

Жив-був партійний вельмож,
І була в нього партійна блоха.
Ха-ха-ха! Ха-ха-ха!
Партійна блоха.

Так сміятися в СРСР не можна — зась! А підеш наперекір — таки засмієшся, тоді тобі доведеться сміятися на кутні. А що то означає «сміятися на кутні», ви, дорогі читачі, не гірше від мене знаєте.

МАРТИН ЗАДЕКА

P. S. У моєму фейлетоні «Ой яблучко, куди котишся» (ч. 19/1445 «УВ») помилково надруковано: «...так є тепер з Товариством ім. Джана Велча...», а треба: «...ім. Джана Бирча...»

M. Z.

B. CBAPOГ

риканської політики супроти колоніальних і колишніх колоніальних народів. Він бачив, що невизнання наявних визвольних рухів в Африці, і взагалі скрізь, є основними помилками республіканської дипломатії; другою загальною помилкою була відсутність рішучості у світовому керівництві США. Кеннеді писав: «Сили національних рухів накреслюють нову геополітичну карту світу» і застеріг американців від помилок вважати себе більшими реалістами і «розумнішими» від советів в оцінці сучасного історичного процесу. Він признавав, що доконана справа деякими колоніальними потугами не була позбавлена певних заслуг, але вважав помилкою підтримувати на чорному континенті європейські потуги тому, що вони є союзниками США в НАТО:

«З теперішнього часу наша політика в Африці, — писав він, — не повинна плянуватися тільки в залежності від Європи, ані продумуватися виключно як знаряддя антикомунізму».

Ще знаменніше інше ствердження:

«США муситимуть діяти так, щоб не було обвинувачення їх у тому, що спричинилися до постанови вільної Африки тільки для того, щоб зробити з неї арену для економічного визиску».

Подібні погляди висловлені також співробітниками Кеннеді з питань закордонної політики: державним секретарем Раском, Стівенсоном, Боулесом і Вільямсом, — виключають у теоретичній площині будь-яку можливість сумніву щодо намірів нової демократичної адміністрації у Вашингтоні. Здається бездискусійним, що адміністрація Кеннеді зобов'язалася сприяти емансипації африканських народів, розуміється, тільки тоді, коли цьому не будуть

протиставитись інші обставини, які зумовляють свободу дії США.

Голосування США в Раді Безпеки 15 березня ц. р. за резолюцію про розслідування расових конфліктів у португальській колонії Ангола (в попередньому числі «УВ» в рубриці «Що пише українська еміграційна преса») помилково проставлено «Ангора» — ред. «УВ»), резолюцію, що її внесли Цейлон, Ліберія й Арабська Об'єднана Республіка, — свідчить про зміну лінії американської політики в антиколоніальному сенсі. Голосування США за цю резолюцію викликало розчарування і досаду в західних країнах, зокрема в тих, що заступлені в Раді Безпеки, — які твердили, що американський уряд зробив би грубу і непоправну помилку, якби мінвав компактність НАТО і вірність союзників за ще непевну прихильність африкансько-азійських країн.

За резолюцію, запропоновану трьома вищезгаданими африкансько-азійськими країнами, голосував тільки Советський Союз, а Великобританія, Франція, національний Китай, Чіле, Еквадор і Туреччина втрималися від голосування, ствердивши, що питання не належить до компетенції Ради Безпеки. І сподівалися, що й США стримаються від голосування згідно з уже традиційною формулою, застосованою західними країнами в усіх колоніальних питаннях, які вилучують будь-якого атлантийського союзника.

Забираючи останнім словом в характері чергового президента Ради Безпеки, Адлай Стівенсон висловився за резолюцію, ствердивши, що американський уряд, «як приятель Португалії», відчував обов'язок підкреслити потребу прискорення політичних, соціальних і

но-новаторський театр «Березіль» і національну оперу. Але «тута за минулим», — деякі фанатики намагаються повернути історію назад. Чи це не є фантастичний каламбур?

В еміграційних умовах драматичний актор без свого народу, — це музейний, «антикварний екскурсор», який залишається в естетичній самотності, але до ідеї «вісниківського» напрямку не піде. Наші, українські, співаки, які володіють широким діапазоном голосу, з певною музичною культурою, часто ангажуються до чужинських опер, дають самостійні концерти для чужинського контингенту.

В 1959 р. в Лондоні співак М. Мінський давав концерт для англійців. Програма складалася з композиторів світової слави — Чайковського і Мусоргського. При чому, останнього співак виконав в оригіналі — російською мовою. На другий день в широковідомій лондонській пресі — в «Таймс» і «Дейлі Телеграф» (див «УВ» ч. 49/1324 за 18. 6. 1959 р.) появилися прекрасні рецензії англійських музичних критиків. Після цього тріумфального успіху співака М. Мінського деяка «наша» преса почала писати голубеві рецензії, щоб деморалізувати мистця, а не підняти його на вищий щабель...

Не дивлячись на те, що на цю голубеву рецензію була дуже влучна відповідь О. Кея в часописі «УВ» (ч. 53/1328 за 2. 7. 1959 р. в рубриці «З блокнота спостережника»), наступ продовжувався на «великих і малих гріншвіків», в процесі якого (наступу) знова дісталася М. Мінському, — як «гріншвікові». М. Мінський скромно відповів, даючи висвітлення («УВ» ч. 8/1382 за 21. 2. 1960 р.). Цей «патріотичний» терор над співаком продовжувався, аж поки славетна співачка С. Зарицька не дала належну відсіч критикам. (С. Зарицька створила неперевершений образ «Кармен» в одномінійній опері «Кармен» муз. Бізе. Західноєвропейська критика дала прекрасну оцінку їй.)

5-6 років тому в Брандфордї, в найкращій концертній залї, де виступала наша слава Капела бандуристів ім. Шевченка, був концерт чотирьох видатних італійських співаків, які полонили глядача і про успіх їхнього виступу англійська преса написала прекрасні рецензії. А чи не було б для нас, українців, так само приємно і радісно почути в Лондонї на Шевченківському ювілейному концерті чотирьох наших славних співаків — І. Маланюк, М. Скаля-Старицького та раніше відомих лондонських публіци (як англійській так і українській) С. Зарицької і М. Мінського?

Лондонський Шевченківський концерт організатори спрямовували не на зміст, а на зовнішній ефект. Не було отже соборності, про яку так часто кри-

чили. При наявності цих сил можна було дати оперу «Катерина» другу дію, яка напевно залишила б сильне враження. Але для цього треба було лише почуття мистецької й патріотичної орієнтації, а не провінційної амбіції.

Англійський відомий актор Гаррік в 100-річчя смерті Шекспіра дав першу виставу «Отелло». Ця вистава сприяла тому, що ім'я Шекспіра пролунало на весь світ. І, очевидно, виступ наших славних 4-х співаків з уривком опери «Катерина» мав би так само велику популярність та широку рецензію англійських часописів і ще більше ознайомили би чужинців з ім'ям Шевченка...

Співакові М. Мінському запропоновано декілька виступів в осередках українського скупчення на терені Англії. 16. 4. 1961 р. куценка афіша в Брандфордї та плян виступів у лондонській «Українській думці» сповіщали про виступ.

М. Мінський у Брандфордї виступав уже четвертий раз, але кожного разу притягав усе більше слухачів, які його захоплено зустрічали. Шевченківську програму співак дуже вдало підібрав, починаючи від історичних — «Гетьмани», «Ой Дніпре»... Перший відділ присвячено творам великого пророка Т. Шевченка. М. Мінський зумів створити перевтілення в родину, Шевченківську соборну теплу атмосферу, маючи, як електричний струм, контакт з слухачем. Своєю майстерністю захоплював слухача. Мінський не має зайвих жестів, а кожний порух його виправданий. Він живе в образі кожної пісні, — чи то історичної, чи то сучасної («Русничок»), чи жартівливої («Мав я раз дівчину»). Кожну пісню слухачі щедро нагороджували гучними оплесками, а кінцевою піснею так були захоплені, що в екстазі і бурї овації не дали співакові закінчити кінця пісні.

Знаний в Англії хор «Діброва» своєю мистецькою солідарністю та пошаною до співака, двічі під час виступу мистця, заповнював інтервали своїм виступом, що давало можливість відпочинку співакові. Публіка, як і завжди, зустріла хор «Діброва» тепло.

29. 4. 1961 р. хор «Діброва» відсвяткував свій десятирічний ювілей. Побажавмо ж диригентові Я. Гаврилюкові і хористам надхнення та витривалости у дальшій мистецькій праці.

Наприкінці хочу сказати словом драматурга М. Куліша, які він вклав персонажіві Кошиці з «97»: «З повагом, повагом і виїдем на рівний шлях.» А М. Мінський таки виїшов на рівний шлях, який йому стелиться. Щастя йому, Боже, й у вільній соборній Україні!

При фортепіано доповнював своїми варіаціями справжній відомий на терені Англії маестро Марсел Лорбер.

Заслуга М. Мінського ще і в тому, що він у своїх концертах популяризує

Юл. МОВЧАН

З В І Д У С І Л Ь

ДИРЕКЦІЯ РАДІО «ВІЛЬНА ЄВРОПА» НЕ ВИЗНАЄ УКРАЇНЦІВ ЗА ЄВРОПЕЙЦІВ...

Наші читачі вже напевно обізнані з «ділами» дирекції радіотрансляції, яка виступає під не зовсім відповідною назвою «Радіо Вільної Європи» («Фрі Юроп», як вона рекламує себе в англійській мові). Ми знаємо, що дирекція цієї радіонадавчої станції хоч і говорить про якусь «вільну» або «Східну» Європу, проте під цими словами розуміє щось зовсім інше, ніж це нормально треба було б розуміти. Бо хоча господарі та хлібодавці цієї станції і кричать щоденно про якусь «Вільну Східну Європу», але одночасно є запеклими противниками визволення таких європейських народів, як Україна, Білорусь, Грузія, Азербайджан, Вірменія та ін., тобто, фактично всіх народів Східної Європи, в дійсному розумінні цього слова (бож, наприклад, Польщу або тим більше Чехо-Словацьку аж ніяк не можна зарахувати до народів Східної Європи: їх скорше треба було б віднести до категорії народів Центральної Європи).

Але цього мало. Керівники того радіо (очевидно, з наказу своїх господарів), виявляється, взагалі не визнають вищезгаданих східноєвропейських народів за європейців навіть у географічному розумінні цього слова. В цьому автор цих рядків зміг переконатися ось з такого прикладу. З огляду на те, що дирекція «Фрі Юроп» кожного дня в багатьох американських газетах, а також через телевізійні станції закликає населення про надсилання «дотацій» на потреби того радіо (видно, мають гроші, бо оплата реклами у США коштує дуже дорого), я звернувся з листовним запитом до дирекції «Фрі Юроп» в справі деяких вияснень. Зокрема, мені цікаво було знати — що, конкретно, розуміють ті «борці» за «нову» і «вільну» Європу під поняттям Східна Європа? Чи тільки Польщу «од можна до можна» та Чехо-Словацьку з Хустом та Ужгородом включно, чи, може, також ще й деякі інші країни, які лежать далі на схід.

І ось одержую відповідь від директора публічної інформації радіо «Фрі Юроп» п. Алтона Кастнера, який у своєму листі з 7. березня ц. р. відверто пише, що радіо «Вільна Європа» не має нічого спільного з усіма східно-

сучасних українських композиторів; так само, як і І. Маланюк у концертних програмах для чужинців обов'язково співає українські пісні.

Ф. ЗІНЧЕНКО

європейськими народами, які перебували під окупацією Росії перед 1939 роком. Бо в понятті п. Кастнера «Східна Європа» кінчається не на Уралі і Каспійському морі, а на Збручі (проклятий той Збруч!), тобто, «десь» на східних кордонах Польщі та Румунії.

Ну, що ж, хай для них буде так. Але грошей на американську пропаганду «від можна до можна» ми, американські громадяни, не дамо! Навіть в тому разі, коли ця пропаганда послуговується такими облудними гаслами, як «Вільна Європа» (вільна, може, від большевизму, але не від московського імперіалізму!).

ПОРАДА ВАРТІСТЮ 25 000 ДОЛЯРІВ

Американський німець Чарлз Шваб, який був одним з найперших президентів могутньої Вифліємської сталеної компанії Америки, одного разу звернувся до свого досвідченого експерта Івана Лі з таким запитанням:

«Якщо ти, Лі, даси нам якусь цінну пораду, яка заохотить нас робити речі, які ми повинні робити, але які ми, може, не робимо, я обіцяю тебе дуже добре винагородити».

«Добре, — сказав Лі. — Впродовж 20-ти хвилин я можу дати вам одну пораду, виконуючи яку ви можете побільшити свій бізнес щонайменше на 50%».

«Окей! — сказав Шваб. — Кажі, що ти маєш на думці».

Лі подав відповідь «босові» шматок чистого паперу і сказав:

«Напишіть шість найважливіших завдань, які ви маєте зробити завтра, при тому, напишіть їх у порядку їхньої важливости. Вставши завтра вранці, зверніть увагу на перше завдання і здійснійте його до того часу, аж поки цілком його не виконаєте. Потім візьміться за завдання №2, 3 і т. д. Не переймайтесь тим, коли часом вам вдасться виконати тільки одно або два завдання. Це не так важливо. Важливішим є те, що ви працюєте над виконанням найважливішого завдання, від здійснення якого часто залежить успіх вирішення наступних інших завдань. І так робіть кожного дня і тоді переконаєтеся в цінності цієї системи. Пробуйте дотримуватися цієї системи так довго, як тільки можете, і тільки після того можете вислати мені чек такої вартости, на яку, на вашу думку, заслуговує ця моя порада».

Через кілька тижнів Шваб виписав чек для Лі на суму 25 000 дол., одночасно долучивши листа, в якому написав, що його порада виявилася найбільш корисною, яку будь-коли він,

(Закінчення на 8-й сторінці)

економічних реформ в Англії, з метою переключити тому, щоб ця колонія стала вогнищем безладдя і тим загрожувала міжнародному миру.

Насправді дотепер США майже нічого не робили, щоб підтримати національне відродження африканських народів, або щоб хоч би тільки полегшувати рабство негрів у Південній Африці. Як правило, вони (США) залишалися мовчазними і неактивними, коли в різних країнах проблеми національної емансипації вже дійшли були зрілості, за винятком хіба того, що потім висловлювали вдовolenня, коли колоніальні потуги надавали або змушували давати незалежність, звільнюючи, таким чином, американців від великої проблеми сумління і проблеми політичної. Вони (США) залишалися бездіяльними, залишаючи ініціативу Советському Союзові, який зручно використовує національні рухи колоніальних народів, виступаючи перед ними в ролі захисника їхніх національних прагнень.

З другого боку, ціною здобуття прихильности і довіря африканців буде не тільки можливе загострення «кризи» НАТО шляхом помсти Португалії або Франції чи Бельгії; не тільки вища ціна посилення економічної допомоги і не тільки беззастережного визнання невтралізму, навіть якщо то не буде прозахідний невтралізм. Однак найбільшою жертвою, до якої Захід мусить бути готовий, — жертвою, яку важче буде зробити, ніж дати африканцям політичну незалежність, — буде жертва економічних інтересів. Ідеться про визнання:

1) що економічні ресурси Африки му-

сять бути звільнені з-під чужоземної експлуатації;

2) що нові африканські країни мають право і потребу застосувати економічні й соціальні політики, відмінні від західного зража на основі визнання ситуації, які, з огляду на їхню структуру, становлять проблему, що мусить бути розв'язана у відмінний спосіб.

У свій аналізі у «Форен Еферз» з 1957 р. Кеннеді показав, що він інтуїтивно збагнув і цю проблему, коли писав:

«Старі ліберальні рецепти не мають ніякого значення для націй, зусилля яких оскеровані на швидку індустріалізацію, й які подивляють дисципліну, з якою комунізм, здається, розв'язує економічні проблеми модернізації й розподілу».

Словом, Кеннеді, здається, переконаний, що національна революція повинна затріумфувати в Африці і що з цієї політичної передумови мусять виникнути важливі економічні та соціальні наслідки, не дуже милі для багатьох груп західної громадськости. Кеннеді рахується з можливістю ліквідації експлуатації африканських багатств з боку білих і навіть з можливістю, що ряд африканських країн виберуть шлях більш-менш демократичного соціалізму (найбільш знаменний приклад у цьому відношенні становить Івінея).

Не без значення перебуває під цим оглядом місія, що її виконав у лютому ц. р. в Африці державний підсекретар Меннен Вільямс. Місія Вільямса полягала у відкритті діалогу між США і африканськими лідерами, і він не приховував того, що давав перевагу контактам з діячами, які насправді репрезентують, — більш-менш гідно, — праг-

нення своїх народів. Під час своєї місії Вільямс говорив багато й іноді без необхідної дипломатичної обережности. Він узяв на себе завдання проповіднича гасла: «Африка для африканців!». Супроти багатьох протестів і обвинувачень, що бажає здобути для США нових приятелів, зраджуючи старих, Вільямс уточнив, що, на його думку, африканцями є також білі люди, що мешкають в Африці. Уточнення зробив також Кеннеді, ствердивши, що Африка має належати африканським народам і також тим, що почуваються африканцями, а не англійцями, французами або бельгійцями.

Такою є африканська політика Кеннеді, як вона зарисовується з дотеперішніх його й його співробітників заяв та актів.

Звичайно, проафриканська політика Кеннеді не означає, що він має намір зв'язати Африку з Америкою, поминаючи Європу і залишаючи її йти й до руїни. Як уже наглядно видно з розгляду атлантійсько-європейської політики нової американської адміністрації, США, хоч і проводять глибоку зміну своєї політики в світовому масштабі, за першу ціль мають — зміцнення Європи. Коли мова, наприклад, про альжирське питання, то, на думку Кеннеді, неможливо провадити антикомуністичної африканської політики, і, розуміється, корисної водночас для африканців, якщо, насамперед, не розв'яжеться альжирське питання, тобто якщо перш усього не звільниться африканців від антиколоніального комплексу, а Францію — від важкого тягару руйнуючої її війни. Якщо інтереси Франції утотожуються з поліпшенням її позицій в Європі й в Африці, то тоді Кеннеді можна назвати

франкофілом, навіть якщо він є африканофілом.

США, на яких лежить важкий тягар забезпечити свободу вільного світу, не претендують на те, щоб розв'язати існуючі в Африці конфлікти інтересів без допомоги Європи. Чорний континент так тісно пов'язаний з Європою, що Кеннеді не вважає, що Америка може цілковито замістити Європу в Африці, а, навпаки, він переконаний, що тільки разом з Європою Америка зможе забезпечити свободу, незалежність і цивілізаційний прогрес африканським народам. І щоб виконати цю таку важку і проблематичну справу президент США хотів би, щоб його європейський партнер став твердо на ноги і був дійовий, бо ніхто не починає маршу через джунглі з слабим і немічним товаришем, що може зомліти на кожному кроці.

Конкретно, нова африканська політика США відповідає інтересам їхніх європейських союзників, бо дозволяє вирішити невідкладне колоніальне питання без небезпечних вибухів і припинюючих відступів через Об'єднані Нації з «чесним посередництвом» США. Коли буде здобуте довіря африканських (і азійських) народів, Вашингтоніві буде куди легше усунути провокаційний вплив Москви, перетворюючи теперішній контраст між імперіальними потугами і колишніми колоніальними країнами в корисну і мирну співпрацю.

(Продовження в наступних числах)

Не забувайте про передплату на „УВ“

Листи з Австралії

Під австралійським сонцем

Вас. ОНУФРІНКО

Наша мета і політичний реалізм

Дискусії над такою важливою проблемою, як політична тактика нашого екзильного Уряду в сучасній міжнародній ситуації, сьогодні відбуваються і в пресі, й поза пресою, і в середовищі тих, хто наш екзильний Державно-Політичний Центр підтримує, і хто його обминає чи ненавидить. Пресові органи до нас, в Австралію, приходять через півтора місяці після виходу, то ж, ясно, що й аргументація різних поглядів приходить до нас із значним запізненням.

Із т. зв. кризи в середині УНРади виходить, що існують деякі розбіжності між поодинокими політичними партіями, що УНРаду творять, в поглядах на певні тактичні заходи для здійснення тих завдань, що перед УНРадою й її Виконавчим Органом стоять, бо немає ніякісеньких підстав закидати будь-якій політичній партії зміну найголовнішої нашої політичної мети — визволення України й відновлення в ній демократичного устрою. Про що найбільше говориться й дискутується, — це про те, що в сучасних умовах найкраще можна зробити для здійснення головного політичного плану — визволення батьківщини з-під большевицької російської окупації. Для мене цілком зрозуміло, що на всяку справу можуть бути різні погляди, бож і в середині кожної політичної партії, яка, здавалося б, є гурлом людей тієї самої чітко окресленої політичної ідеї, над багатьма справами відбуваються дискусії, і внутріпартійна демократія зобов'язує меншість прийняти рішення більшості. Та навіть одна людина, перш ніж прийняти якусь рішення, важливу справу розглядає з усіх боків, дискутує сама з собою. Лише геніям дається природою дар легко знаходити розв'язки складних питань, і то не завжди, і генії також не раз морщать лоба, шукаючи вихід із становища, накреслюючи програми дій у тих чи інших обставинах.

Деякого невистачає в дискусії над політичною тактикою нашого Уряду в екзилі, що з-поза партійно-політичних лаштунків перебігла на шпальти газет і журналів: спокійно й широко, відвертого погляду тих, що лінію УНДС і УРДП осуджують.

М. Винар в своїй широкій статті «Неправильна теорія політичного реалізму...» в часописі «Українські вісті» взяв під огляд комунікат УНДО в справі сучасної політики ВО УНРади, прочитавши лекцію про політичний реалізм, і, здається мені, замість кинути світло на деяку, більше проблему затемнив у деяких місцях. Скажім, наші малороси вважають стремління України до самостійності не нереальними, а взагалі не потрібними, зайвими. Про те, чи ці стремління реальні, цебо чи є для їхнього здійснення умови, вони навіть не думають, бо це цілком не входить у сферу чи обсяг їхньої політичної віри.

У статті М. Винара складається враження, зміщується в одне політична мета й політична тактика, цебо мета й засоби для її здійснення. Тому його приклади «реальної політики» в південно-східних штатах США або колоніальної політики білих в Альжирі — не на місці. Приклади не мають нічого спільного з реальною політикою, навпаки — це приклади того, як певні люди здійснюють свої плани без огляду на реальну обстановку, на духову атмосферу в світі й наслідки своїх потягнень.

Не завжди політика реалізму є злом, навпаки — в багатьох випадках вона дає добрі наслідки, хоч і не так швидко, як хотілося б. Не біда в самій політиці реалізму, чи в реальній політиці, а біда в невмінні належно оцінити ситуацію та накреслити плани дій у цій ситуації. Війни програються саме тому, що люди, які їх починають, прораховують в своїх розрахунках. Скажім, свіжі події на Кубі показали, що розрахунок на підготовлену революційну атмосферу на Кубі був хибний. Отже, відсутність політичного реалізму принесла гіркий врожай військовій й політичній поразки.

Наша приказка про те, що сім раз треба відміряти й раз відрізати, дає знати про те, що над будь-якою пробле-

мою треба як слід помірковувати, цебо підрахувати, що з пляну вийде.

Вороги УНР ще й сьогодні закидають проводові нашої революції, що Четвертий Універсал не було проголошено замість Першого. Цей дурний закид дурний саме тому, що вороги УНР ніяк не зможуть чи ніяк не хочуть уявити собі дійсну картину тих обставин, що були в Україні на початку революції. Цебо — вороги УНР не хочуть рахуватися з тими реальними обставинами, що тоді існували. Але ті чи інші реальні обставини існують завжди, обставини об'єктивні, незалежні від нас або залежні, але в дуже незначній мірі.

Мені здається, що в політиці, як і в війні, завжди треба мати на увазі можливість користь з того, чи іншого заходу. Мета досягається ходом чи чергуванням успіхів — малих і великих. Немає з чого користи — це значить, що справа не посунулася вперед, що справа стоїть на місці.

Справа співпраці з АКВ набрала нездорового вигляду тому, що проблема вийшла на обговорення після того, коли в колах УНРади почалися розходження в поглядах на користь від цієї співпраці. Ці розходження тяглися пару років.

Нічого страшного немає в тому, на мою думку, що ВО УНРади вступив був у якісь стосунки чи навіть співпрацю з АКВ. І, знову, нічого страшного немає в тому, що ці стосунки порвалися. Якщо ці стосунки не принесли нам очікуваної користі, — ніхто не може нас осуджувати за їхнє зривання. Я, наприклад, думаю, що з тієї співпраці була якась і користь, не лише шкода. Врешті, ніякий уряд у світі не робить чогось такого, що всім громадянам без винятку подобалося б. Але коли уряд розраховує на підтримку мас, тоді він повинен про ці маси пам'ятати не лише в скрутні години внутрішніх непорозуміннь, а й у часи плянування тих чи інших заходів. Така річ, як співпраця з АКВ, не була ніяким державно-політичним секретом, і її вільно можна було піддати дискусії широким колам демократичного громадянства.

Яка велика мета перед нами не стоїть, все ж не можемо не рахуватися з такими двома обставинами, як внутрішнє розбиття українських політичних сил і недостатнє розуміння нашого визвольного руху серед зовнішнього світу. І чи ВО УНРади того хотів би, чи ні, — він діє серед цих об'єктивних обставин. Ніяка розумна людина не буде осуджувати ВО чи УНРаду за якусь зміну в своїй тактиці в зв'язку з тією чи іншою обставиною. Впертість барана чи осла ніколи не була для розумних людей зразком для наслідування. Навіть наші націоналісти не обрали цих упертих (прямолинійних!) створіннь собі за ідеал, хоч і мали для цього поважні підстави.

Ніяка співпраця в комітеті, на мою думку, не страшна доти, доки вона відбувається в спільному порозумінні наших політичних сил, доки ці сили спільно вираховують користь від неї, доки спільно регулюють її межі, доки політичні чинники мають вплив на співпрацівників (своїх) в АКВ. Гірше було б, коли б до АКВ пішли на працю безідейні, політично неосвічені люди, з яких можна було б, як з воску, ліпити які завгодно фігурки.

Врешті, співпраця з нашими національними ворогами відбувається так чи інакше, і про це ніхто багато не говорить. Скажім, наші впливи в Ватикані — менш ніж мінімальні. Впливові місця займають там польські, угорські, чеські католики. Мають там впливи й російські католики. І ніхто в цій співпраці не вбачає ніякого зла, принаймні про зло ніде в пресі нашої не пишеться. Якщо з росіянами можна сидіти поряд в Католицькій Церкві, чому з ними не можна говорити в іншому місці?..

Звичайно, ніяка розумна людина не може надавати великого політичного значення співпраці (в Христі) католиків-росіян і католиків-українців. Але йдеться про сам принцип.

Мені здається, що непорозуміння в колах УНРади приховані глибше, ніж виявляються назовні та концентрують-

ся на такій справі, як співпраця з АКВ. Співпраця з АКВ — це лише одне кільце в ланцюгу нашої визвольної праці. Вороги УНРади не мали ніякого закиду політичній лінії УНРади й учепилися за АКВ, тоді коли тепер самі (кола, наприклад, УГВР) починають говорити про порозуміння з росіянами... ОУН(м) покинула УНРаду зовсім не через співпрацю ВО з АКВ, а цілком з інших причин, про які побоялася або посоромилася признатися.

Проблема: УНРада й еміграція — також дуже поважна. Її вже раз прямо або посередньо торкалися наші часописи. Але доти, доки УНРада створена з представників політичних партій, від цих партій хотілося б сподіватися розуміння тієї мети, до якої мусять іти й вони, й вести активну частину нашого народу. АКВ, здається, — лише зачіпка для сьогоднішніх непорозуміннь в УНРаді, і тому хотілося б знати про справжні причини непорозуміннь. Партійні амбіції? Старече знесилення окремих партій? Близькість програм? Відсутність поля дії? Матеріальні турботи? Втрата віри в успіх і доцільність діяльності, праці, боротьби? Розчарування якимись неуспіхами? Диктаторські прагнення окремих партій чи людей? Втрата політичної свідомості? Можливо, УНРада засиділася на одному місці, і краще було б її переселитися до Америки та оновитися людьми?

В усякому разі, не віриться, щоб причиною всіх непорозуміннь була лише співпраця з АКВ.

«Реальна політика», мені здається, — це не купа піску, як думає М. Винар, з якого різні люди можуть ліпити різні фігури. Реальна політика — це політичні потягнення в існуючих умовах. Ці потягнення можуть бути розумні чи нерозумні, але це залежить від самих умов, і від людей, які ті потягнення планують та роблять. Сьогоднішні умови не такі вже пекучі, щоб вимагати від нас блискавичних і непомилкових рішень. І коли під ноги не пече, то немає чого витанцювувати політичну тарантелу, як це роблять наші націоналісти з ОУН(р), навпаки — треба спокійним розумом вивчати обставини і в них вирощувати ті політичні плоди, які можуть вирости, а не ті, які хотілося б виростити: на все є свій час. В цьому суть політичного розуму й т. зв. політичного реалізму. Наприклад, доведеться ще довго ждати, поки прийде політичний розум до наших націоналістів, і тут нічого не вдієш, — треба терпеливості в чеканні й навчання їх думати своїми головами. Ми не можемо змусити ні англійців, ні американців думати по-нашому за один рік чи кілька років. На це потрібний час і зусилля. Доведеться також чекати.

Розвиток нових суспільних (соціальних) відносин в середині ССРСР — оформлення кляси шляхти й кляси злиднів — забере якийсь час, і ми на еміграції не можемо вплинути на цей розвиток, не зможемо ані пристіпати, ані стримати його. Тасма надія наша, в тому числі й усіх тих, хто розраховує на виключно власні сили, — на війну та-

кож залежить не від нас. Є певні процеси й події, на які можна впливати, але лише в малій мірі, далеко не в тій, в якій вимагали б потреби та інтереси одного чи кількох народів.

І тут як себе не називай — революціонером, опортуністом чи як завгодно — без чекання не обійдешся. Наші націоналісти-революціонери вже 15 років орієнтуються на власні революційні сили, і будуть орієнтуватися ще 150 років, аж поки світ не дозріє до розуміння справжньої загрози з боку російського комуністичного імперіалізму.

На тлі тієї загальної світової ситуації, яка стоїть перед нами, справа якогось АКВ чи співпраці з ним — справа цілком дрібна.

На наші відносини з росіянами вплине життя. Воно рано чи пізно підкаже принаймні думаючим росіянам, що час імперії минув і немає чого себе тишити мрією про «єдину неделімую». Багато з них уже бачать це, але бояться признатися, щоб не стати білою вороною у власному середовищі. Врешті, російський філософ Федотов сказав про це росіянам років тринадцять тому в своїй праці «Загибель імперії». Звичайно, що похитнути росіян у їхній упертій імперіалістичній поставі ми могли б згуртуванням навколо нашого Державно-Політичного Центру — УНРади. Це був би надзвичайно сильний удар і росіянам та іншим нашим ворогам, і був би сильний козир у нашій зовнішньополітичній грі, бо з сильними й організованими у світі рахуються, та це тоді, коли ця сила й організованість стоять на сильному моральному підмурівку й традиції та праві. Але тяжко вимагати від росіян чи інших чужинців пошани до наших державно-правних актів і державницьких прав та традицій, коли їх не визнають наші власні націоналісти!.. З якої ради росіяни визнаватимуть УНРеспубліку й її Уряд в екзилі, як його не визнають самі українці-націоналісти?

Закиди ВО УНРади в «непередрішенстві» з боку націоналістів дикі, тому що самі націоналісти, власне, є впертими «непередрішенцями»: вони вважають, що треба виборювати якусь невідому українську державу, а тоді на пустирі будувати те, що «народ скаже», без попереднього плянування політичним проводом та тими, хто майбутнього долею народу цікавиться. Ми, прихильники ідеї УНР, кажемо, що мріємо про відновлення демократичної республіки — і ми «непередрішенці», а наші націоналісти кажуть: виборемо державу, а тоді видно буде, що робити — і вони «передрішенці»!.. Дійсно політичний кіт догори ногами!..

На співпрацю з АКВ я особисто дивився б із простої точки погляду: яка з неї користь? Якщо вона стала каменем, об який зачепилася консолідація українських політичних сил і об який розбиваються надії на приступлення до УНРади тих, хто її обминає, — тоді правильно зроблено, що цю співпрацю порвали. Бо хто б же міняв швайку на шило?.. Об'єднання політичних сил (Закінчення на 7-й сторінці)

Створюються непорозуміння

Виконавчий Орган УНРади з початком еміграції українців до Австралії призначив на цей континент уповноваженого Ресорту Фінансів п. Кирила Закревського. Пан Закревський старанно збирав гроші на потреби УНРади, розповсюджував Позивку Визволення України, але не контролювався платниками й не звітувався, а тому не міг повести широкої роботи сам одян по підтримці УНРади. Громадянство вирішило прийти на допомогу п. Закревському і створило в усіх великих містах Австралії товариства сприяння УНРаді. Але тут трапилося те, чого ніхто не чекав.

Пан К. Закревський збоикотував т-ва сприяння. Чому? Невідомо.

Тоді товариства стали збирати гроші серед громадянства і відсилати безпосередньо УНРаді.

Але найвищим прикладом ігнорування Т-ва сприяння УНРади, яке (ігнорування) дійшло до грубого поводження уповноваженого Ресорту Фінансів ВО УНРади було поступування п. Закревського 5. березня 1961 року. Це була неділя і на цей день було призначено загальні збори Т-ва сприяння УНРади в Аделаїді. На велике задоволення людям, прийшов і сам уповноважений Фінансового Ресорту ВО УНРади інж. К. Закревський. Та велике було здиву-

вання в людей, що перейшло в обурення, коли на запрошення голови Т-ва сприяння заходити до приміщення п. Закревський відповів.

— Дуже перепрошую. Я не можу бути на Вашому зібранні, бо в мене сьогодні збори комбатантів (яких, до речі з п. Кирилом Закревським же чотири члени).

Так і не зайшов уповноважений Фінансового Ресорту ВО УНРади в залу, де відбувалися збори Т-ва сприяння УНРади.

Збори пройшли спокійно, по-діловому, бо не було «опозиції» до УНРади, очолованої уповноваженим Ресорту Фінансів ВО УНРади п. Закревським.

Парадокс, але факт, — уповноважений Фінансового Ресорту ВО УНРади перебуває в «опозиції» до Т-ва сприяння УНРади.

Чи не слід ВО УНРади подбати про зміну свого не зовсім відповідного для маси прихильників Державного Центру уповноваженого. А також ВО УНРади повинен подбати за те, щоб уповноважений фінансів контролювався вибраними людьми від Т-ва сприяння УНРади.

С. КРИВОЛАП
(член управи Т-ва сприяння УНРади в Аделаїді)

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ВРОЧИСТОСТІ

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН у США

23 квітня 1961 р. відбулася третя Шевченківська конференція УВАН у США із спеціального циклу, присвяченого сотій річниці смерті Шевченка.

Конференцію відкрив проф. Д. Гор-
ДОВОІДЬ ПРОФ. П. ОДАРЧЕНКА:

„Шевченко і Леся Українка“

Доповідь складалася з трьох частин. У першій частині доповідач подав біографічні дані про Леся Українку: про її велику пошану до Шевченка, про участь поетеси в святкуваннях Шевченкових роковин, про відвідування могили Шевченка і про поезію Лесі Українки, присвячену Шевченкові. Поетеса знала Шевченкові поезії з раннього дитинства і року 1888 написала першу поезію, присвячену Шевченкові. Доповідач докладно проаналізував чотири поезії Лесі Українки, написані в різні часи і присвячені пам'яті геніального українського поета.

В другій частині своєї доповіді проф. Одарченко показав вплив Шевченка на творчість Лесі Українки. В різні періоди життя і творчості поетеси вплив Шевченка на неї був різний. Зокрема в учнівський період вплив Шевченка був формальний, в галузі стилістики, лексички і ритміки. Далі доповідач показав, як Леся Українка поволи знаходила свій власний стиль і уникла прямих запозичень з Шевченка.

ДОВОІДЬ ПЕТРА ПАВЛОВИЧА:

„Шевченко і Коцюбинський“

Доповідач ствердив, що тема про вплив Шевченка на Коцюбинського ще недостатньо розроблена, хоч її порушувало кілька дослідників, як от С. Єфремов, Л. Білецький, П. Филипович, К. Коцюбинська та інші. В 1956 р. на Шевченківській конференції в Києві була доповідь Чорного спеціально на цю тему.

З творами Шевченка Коцюбинський познайомився 13 років, коли йому до рук потрапив «Кобзар» і, за висловом письменника, направив його на український шлях. Шкільний товариш Коцюбинського, Саліковський, згадує, що в шкільні роки Коцюбинський захоплювався нелегальними творами Шевченка.

У своєму першому прозовому творі Коцюбинський взяв, як епіграфи до кожного розділу, уривки з Шевченкових поезій. В пізніших творах Коцюбинського можна знайти вплив ідей Шевченка.

Про свої перші відвідини Шевченкової могили Коцюбинський написав статтю, детально описавши стан могили. Потім відвідував могилу неодноразово.

Доповідач подав дані про те, що Коцюбинський цікавився людьми, які знали Шевченка, збирав відповідні матеріали.

Наша мета і політичний...

(Закінчення з 6-ї сторінки)

навколо УНРади — це потреба першої ваги. Для зовнішніх дій потрібна внутрішня згуртованість. При такій згуртованості політичні чинники США навіть при сильних впливах ворожих нам російських кіл поставилися б до нас із належною повагою.

Коли співпраця з АКВ* почала обмежувати нас у наших політичних діях, почала диктувати нам ті чи інші політичні потягнення, тоді з цим комітетом порвали стосунки відразу. Якщо ж нам для наших політичних дій руки залишаються вільними, тоді нехай скільки цей АКВ про непередришество не говорить, — все це нічого не допоможе ні росіянам, ні американцям, їхнім прихильникам, бо ми своє діло робитимемо, незалежно від того, що буде говоритися в комітеті. І краще буде, коли український відділ радіо «Визволення» (чи «Свобода») буде обсаджений свідомими українцями, аніж малоросійського патологично, і добре також буде, якщо в дослідженні проблем народів СРСР братимуть участь і українці, аніж все робитиметься без нас і за нас.

А в політичній діяльності УНРади є важливіші справи за АКВ і на них слід зосередити увагу.

Вас. ОНУФРІЄНКО

няткевич, який коротко характеризував працю Академії в галузі шевченкознавства, зокрема згадавши про видання Шевченківських річниць.

В третій частині доповіді проаналізовано спільність ідей, висловлених у творах Шевченка і в творах Лесі Українки періоду появи її «Невільничих пісень». Доповідач особливу увагу присвятив політичній ліриці Лесі Українки і показав, що велика українська поетеса продовжувала і розвивала традиції Шевченка. Так само як і Шевченко, Леся Українка з надзвичайною силою свого поетичного таланту виступила проти національного, політичного і соціального поневолення українського народу, проти російського імперіалізму і колоніалізму, проти невільничької психології. Так само як і Шевченко, Леся Українка оспівувала героїзм самовідданих борців за волю і висловлювала віру в неминучу перемогу правди й волі.

Шевченко і Леся Українка надавали великої ваги поетичному слову в боротьбі за визволення українського народу. В нових умовах історичної дійсності Леся Українка продовжувала величчя традиції Тараса Шевченка.

На проханні видавця Яковенка, в 1911 році Коцюбинський перевіряв текст «Щоденника» Шевченка з оригіналом, що зберігався в Чернігівському музеї. Письменник був у складі журі, що мало затвердити проєкт пам'ятника Шевченкові у Києві.

Конференцію закрав проф. В. Мияковський, який висловив побажання дальшого розроблення тем Шевченко-Леся Українка і Шевченко-Коцюбинський.

Л. Д.

Олдгам

У зв'язку з ювілеєм нашого великого пророка Т. Г. Шевченка заходами всіх суспільно-громадських установ в Олдгамі (Англія) було рішено величю відсвяткувати це велике свято.

І на першому засіданні представників усіх установ, яке відбулося 7. 1. 1961 р., було вибрано діючий комітет, який зараз же приступив до праці. Першою точкою його плану було переведення збірки на Шевченківський фонд, яка дала суму 105:18:06, які було вислано центральному комітетові в Лондоні.

Другим завданням комітету було — підготовка до академії, яка відбулася 26. 3. 1961 р. в «Кооператив Гол», Кінг Ст., в Олдгамі. До художньої частини святої програми було організовано всі можливі сили цілої Олдгамської громади. Вчителі українських недільних шкіл підготували своїх дітей з деклямаціями, співами та з музикою на акордео-нах. Як рівно ж організовано і мішаний хор. А окрім того, для збагачення програми було запрошено й Манчестерський хор «Гомін», з доповненням співаками з хору «Дніпро».

О 4-й год. по полудні, при виповненні залі понад 500 осіб і в присутності запрошених гостей та голови міста Олдгам п. Г. Ф. Голдєва, свято відзначення ювілею поета почалося.

Програма була дуже багата, хоча, може, трохи задовга, а зокрема для англійських гостей.

По закінченню свята відбулося малецьке прийняття для всіх виконавців святої програми і вищезгаданих гостей.

Комітет складає щиро подяку всім учасникам і виконавцям академії.

СВЯТОЧНИЙ КОМІТЕТ

Білефельд

У цілому світі, як це видно з преси, в цьому році, де б не перебували українці, провадять святочні збори, які супроводяться художніми виставами, концертами і т. д. Всі святочні збори присвячені виключно великому генієві і

поетові українського народу Т. Г. Шевченкові в його роковини.

У нас, в оселі Білефельд (Західня Німеччина), також святкували ці роковини. Але за ініціативою деяких панів, академію влаштовано для двох Тарасів. Чомусь причепили до річниць Шевченка і Чупринку. В рефераті чомусь також згадано й Маркіяна Шашкевича.

Дивно, що навіть Москва не наважиться пришивати до річниць Шевченка свого Пушкіна чи Толстого, щоб затьмарити постать українського національного пророка. А от наші, на чолі з п. Стадником, ура-патріоти намагаються посунути Шевченка вбік і звільнити місце для Чупринки.

П. О.

Вестгофен

23 квітня 1961 р. українська громада оселі Вестгофен та околлиць (Західня Німеччина) зібралися спом'янути «не злим тихим словом» великого генія

П. ВУЛГАЇВ

Чи може советський руб бути світовою валютою?

Коли подивимось на стан економіки СРСР, то будемо бачити: невиконання семирічних планів, темпи розвитку народного господарства не збільшуються, продуктивність праці понизилася; промислові підприємства, колгоспи, радгоспи працюють з дефіцитом, є потреба негайно відновити продукційні машини, бо вони вже зношилися. Ці явища породжують в економіці СРСР затяжні кризи. Обмаль продуктів харчування й навіть голод — це є постійним явищем в комуністичних країнах. Хвора економіка, нежиттєва економічна система, затяжні кризи створюють недовір'я до грошової системи СРСР.

Особливістю советської грошової системи є постійна непов'язаність вартості символічного золотого еквіваленту її валюти з купівельною спроможністю реальних грошей. Советський руб завжди мав і має тепер фіктивну вартість в міжнародних операціях. Він не грає жодної ролі в міжнародній торгівлі. Навіть усі торговельні міжнародні договори советський уряд укладає не в рублях, а в чужоземній валюті.

Хвалькуватість советського уряду, що ніби новий руб найбільш стійкий валютний знак — не відповідає дійсності. Не можна назвати советський руб стійким, коли він на протязі сорока років свого існування вже третій раз відбуває девальвацію. В той же самий час американський долар не мав жодної девальвації.

Також неправдиве твердження, що новий руб містить у собі в десять разів більше металю, себто золота.

Старий руб містив у собі номінальну кількість золота 0,22 грама чистого золота. Тоді новий руб, вартість якого має бути в 10 разів вища, мав би містити в собі 2,2 грама чистого золота. Але советський уряд визначив кількість золота для одного нового карбованця лише коло одного грама, тобто зменшив його вартість, приблизно, в два з чвертю рази. Тому новий руб дорівнюється не 10, а, приблизно, 4,5 старих рублів. Інакше кажучи, відбулася девальвація советського рубля.

України Т. Г. Шевченка в його ювілейну річницю.

Після традиційної панахиди, що її відслужив настоятель парафії УАПЦ о. Д. Васильчук, із вступним словом виступив п. Карлюк. Потім було проспівано кілька пісень на слова Т. Шевченка та відбулися деклямації.

Над організацією відзначення ювілею Шевченка багато попрацювала пані Г. Сайко, яка брала активну участь у співі та продеклямувала «Послание» і «Кавказ». Учителі української школи п. І. Сербін підготували виступи дітей з деклямаціями і співами. Під акомпаньямент акордеону діти проспівали «Реветя стогне» та продеклямували кілька віршів Т. Шевченка. Особливо гарно учениця Марія Козак продеклямувала «Іван Підкова».

Академія закінчилася співом національного гімну.

І. САЙКО

Грошова советська реформа 1961 р. має на меті впровадити советський руб на міжнародній грошовий ринок, як світову валюту. Переведена знизжа вартості нового рубля по відношенню до чужих валют.

Офіційний курс долара раніше був чотири старі рублі, або нових сорок копійок. Рада міністрів СРСР ухвалила тепер платити за долар 90 нових копійок, або старих 9 рублів, тобто в два з чвертю рази більше.

Новий руб не може стати світовою валютою нарівні з долларом, фунтом стерлінгів, чи маркою Німецької Федеральної Республіки, бо советський уряд не дозволяє ввез і вивіз своїх грошей за кордон, та ввез і вільний обіг чужоземної валюти: доларів, фунтів стерлінгів, марки й інших до СРСР.

Советський уряд не погоджується на вільний обіг рубля за межами СРСР, а також на вільну купівлю й вільний продаж валюти советської й чужоземної в СРСР. Коли б советський уряд погодився на це, то ціни грошей визначав би вільний ринок, а не уряд.

Советський державний банк не подає публічних звітів про стан золотого запасу, про емісію (випуск) паперових грошей і розмінної монети, як це роблять державні банки інших країн. Відсутність цих звітів утворює недовір'я до советського рубля.

Необхідно, аби СРСР перестав відгороджуватися від вільного світу залізною заслоною і погодився б на вільний обмін валютами.

Пропаганда, що советський руб найбільш надійний, стійкий у світі валютний знак є тільки звичайною большевицькою хвалькуватістю.

Хвора економіка, затяжні кризи, спеціальні приписи, щодо обігу рубля, фіктивна вартість його, боязнь визначення ціни грошей вільним ринком, невиконання советським державним банком звичайної публічної звітності — утворює недовір'я до рубля і тому він не може бути світовою валютою.

Зустріч журналістів з представником ЗУАДКу (ВІД НАШОГО МЮНХЕНСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА)

8. травня Спілка Українських Журналістів улаштувала в Мюнхені інформаційну зустріч із д-ром Матвієм Стаховим — заступником голови ЗУАДКу в Філадельфії (США).

Перед присутніми журналістами та представниками суспільно-громадських, культурних, політичних і наукових організацій та установ д-р Матвій Стахів виступив з доповіддю на тему: «Українська громада, її завдання і ЗУАДК».

Мета приїзду доповідача до Європи — здобуття всебічної підтримки українців, поселених в країнах Європи, для продовження праці Представництва ЗУАДКу в Європі. В основному всі аргументи й мовні засоби гостя з Америки були вжиті саме в цьому напрямку.

П'ятнадцятилітня праця Європейського Представництва ЗУАДКу не прийшла мимомо наших читачів не зауваженою. Редакція «Українських Вістей» неодноразово поміщувала замітки, повідомлення, звіти, репортажі тощо про працю і характер цієї установи. Читачі знають, що робила ця установа, яка її корисна праця для нашого громадянства, які недоліки чи успіхи, розчарування або задоволення і т. д. Ми і надалі будемо інформувати наше громадянство про діяльність ЗУАДКу. А зараз декілька слів про один з неприємних фактів, який виник у наслідок запитів і відповідей на зустрічі між українськими громадянами Мюнхену й американцем українського походження.

Докторові Стахову були поставлені питання. На деякі з них гість взагалі не відповів. На інші ж запитання були дані відповіді з «обхідним маневром», а не прямо, щиро й одверто.

Говоримо це не в гнів відомому в політичному й громадському житті діячеві

(Закінчення на 8-й сторінці)

Пам'яті борця за волю України

Невблаганна смерть несподівано вихопила з-поміж нас відданого сина України й активного учасника збройної визвольної боротьби 1918-1921 рр. — **св. пам. Сильвестра Петровича ДЕМЧИКА**. Раптова кончина від атаки серця настигла ввечері 25. січня 1961 року, в Редферні (околиця Сіднею, Австралія).

Небіжчик з шістнадцяти років добровільно взяв зброю, щоб під проводом великого Симона Петлюри — боронити волю й незалежність України.

Після одного з нерівних боїв в глибокому запіллі — червоні наїзники скопили важко раненого, тоді ще зовсім юного Сильвестра, судили і послали на муки в далекий Сибір.

Через шість років повної ізоляції в одиночній камері Іркутської в'язниці — виснажений і з бородою пустельника повернувся він до рідних місць, де спочивали його батько, брат і дві сестри — розстріляні органами совєтської влади.

Але через позбавлення прав громадянства — не міг він поселитись будь-де за власним бажанням.

Так, мандруючи з місця на місце, опинився він аж на невідомій йому півночі — в Ленінграді.

В зимі 1933 року НКВД наказало йому за 24 години залишити разом з родиною ситий Ленінград і цього разу дозволено повернутися в обдерту й голодну Україну.

Того ж року його знову заарештовано як петлюрівця й заслано до сибірських концентраційних таборів, залишивши на призволяще дружину з двома малими дітьми.

Коли в сорокових роках часоно впади кайдани московського окупанта, а новий окупант ще не встиг опанувати ситуації — почалося швидке відродження українства. Небіжчик був одним з небагатьох в Харкові й області, які, не зважаючи на велику небезпеку, жертвенно поринули в працю для добра свого народу і для згуртування українських сил навколо невимірних ідей Української Народньої Республіки.

Скоштував Небіжчик і ОСТівських таборів праці в Німеччині. Тут народився і помер його синюх Тарас, а наступ советів на Берлін — розлучив його з старшою донькою Лесею, доля якої залишилась невідомою.

По війні — західні альянги, згідно з ганебною Ялтинською угодою, позбавили його права на міжнародно опіку як совєтського громадянина, хоч таким фактично він ніколи не був, а був лише совєтським в'язнем та переслідуваним.

Небіжчик радів з кожного нашого успіху і обурювався та був безкомпромісовий до тих, які через нерозуміння, нерозважність або й свідомо негували ідеями УНР, або чимсь виявляли своє малоросійство.

Небіжчик був членом контрольної комісії Т-ва сприяння УНРаді в Сіднеї, в заснуванні якого брав активну участь.

Був він щирий, доброзичливий, жертвенний. Один із перших підписав на поважну суму Позивку Визволення України, систематично платив національний податок, жертвував на будову храмів, Народнього Дому, на залишенців, інвалідів і т. п.

Його ім'я є на листі жертводавців на будову храму-пам'ятника С. Петлюри в Парижі.

І це тоді, коли працював на нелегкій і малоплатній праці, а з зароблених грошей мусів відривати значні суми на поправку свого поруйнованого в'язницями й таборами здоров'я.

Поховано Небіжчика 28. січня 1961 року на цвинтарі в Ліверпулі. Похоронні відправи довершив прогоспес УАПЦ о. Іван Манько, з парафії св. Афанасія (Гренвіл), фундатором новозбудованого храму якої був і Небіжчик, звідки й виряджали його в останню земну путь.

Звідусіль

(Закінчення з 5-ї сторінки)

Шваб, знав. Дотримуючись поради свого експерта, Шваб впродовж наступних п'яти років перетворив свою маловідому сталеву компанію в найбільшу незалежну сталеву компанію в світі.

Чи ви пробували скористатися з поради Лі? Попробуйте! Бо вона може бути дуже корисною не тільки для людей «бізнесменського» світу, але напевно і для будь-кого іншого.

У відправах сослужив молодий священик — о. Василь Черванів з св. Преображенської парафії УАПЦ (Блектаун). Жалібно співав хор під керівництвом П. Мішука.

В похороні взяв участь голова Представництва ВО УНРаді на Австралію д-р Іван Рибчин.

Над домовиною, прикритою блакитно-жовтим шовком і при схиленому прапорі Сіднейського відділу Лейону С. Петлюри — промовляли: о. В. Черванів, від П-ва ВО УНРаді й крайової управи Т-ва сприяння УНРаді сот. І. Любчик, від Т-ва сприяння УНРаді в Сіднеї В. Онуфрієнко, від парафій, від земляків-харків'ян і від друзів...

Представник Військового ресорту ВО УНРаді майор С. Яськевич, передаючи родині, з рук побратима Д. Денисенка подушку з військовими відзнаками Небіжчика, які стверджували його актив-

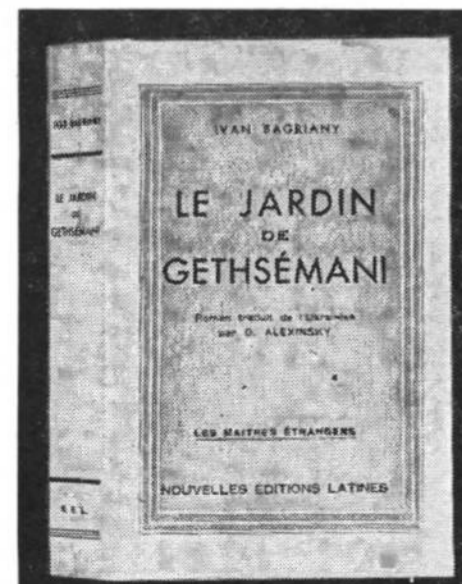

ну участь в збройних визвольних змаганнях — закликав, щоб родина свято берегла ті відзнаки, щоб — коли Господь поблагословить нас на вільну й незалежну українську державу — донести їх туди, звідки вони походять.

Небіжчик осиротив дружину Наталію, доньку Галю і Юлію, зятя Константина і внучку Тамару — яким висловлюємо наше глибоке співчуття з приводу такої передчасної і невіджалуваної втрати.

Спи спокійно, Дорогий Побратиме, і нехай Тобі снять сни про Україну, яку ти любив усім своїм еством і в боротьбі за волю і краю до якої ти не шкодував свого життя, а любов твою і відданість завжди присв'ячуватимуть в нашій діяльності за її визволення.

УПРАВА
Т-ва сприяння УНРаді
в Сіднеї

Вартість одного примірника — 12 фр. франків (нових), або 3 долари, або 11 нім. марок. При гуртових закупах (більшої кількості примірників) — знизка 30%.

Найкраще ж книгу замовляти в місцевих книгарнях країни, де ви живете, подаючи назву книги та адресу видавництва.

Це книга про трагедію людської особистості під советами й про її спротив режимові. Всі емігранти з ССР в такому виданні французькою мовою особливо зацікавлені.

А українські емігранти в усіх франкомовних країнах мусли б довести французькому видавцеві, що вони належать до висококультурного народу, купуючи видану ним українську книгу й поширюючи її. Цим вони також не тільки б підняли честь української літератури, а й змагання нашого народу та всіх уярмлених в ССР націй до свободи. Чим більше світ знатиме про нас, тим ближче ми до мети.

Зустріч журналістів з представником ЗУАДКу

(Закінчення з 7-ї сторінки)

ві, так на Україні, як і на еміграції. Навіть якщо не представник преси чи організованого українського громадянства, а просто рядовий член нашого суспільства ставить питання, чому немає над Європейським Представництвом ЗУАДКу громадського контролю українсько-європейського суспільства, то на це треба відповісти прямо: в чому саме полягають причини цього недотягнення.

Громадський контроль над всім, що має відношення до нашого життя, мусить бути і ми віримо, що такий буде впроваджений на практиці. Питання тільки коли, де й як. Якщо відповіді на це будуть шукати журналісти, то вони, правдоподібно, знайдуть її найскорше. Бо така їхня праця та обов'язок перед їхніми читачами, громадськістю. Між іншим, українським журналістам став властивий такий же навик, як і журналістам вільного світу, а саме — ніколи не зупинятися перед перешкодами в здобутті правдивої інформації. Та не всім, покищо, нашим журналістам вистачає витривалості в пошуках за істиною. Тому інколи трапляється, що хтось не втерпить та й надрукує, навіть і про чесну та хорошу людину або взагалі про людей та про їхню працю, замість правди, — здогадки, до того ще й тенденційні. А це якраз і є найнебажаніше для українського громадянства і в Європі, і в Америці та й по всіх кутках землі суціль.

Особливо ж небажаним є для такої заслуженої й корисної американсько-української харитативної установи, як ЗУАДК у Філадельфії та його Європейського Представництва.

Тому, що д-р М. Стахів багато говорив про обов'язки преси та про самоконтроль і т. п. журналістів, то і виникла на цю тему непередбачена дискусія на згаданій інформаційній зустрічі.

Як ми напочатку сказали, що метою приїзду заступника голови філадельфійського ЗУАДКу до Європи є здобуття всебічної підтримки серед українців, поселених в країнах Європи, для продовження праці Європейського Представництва ЗУАДКу. Європейське Представництво ЗУАДКу дійсно потрібне. Його діяльність корисна й повинна продовжуватись. Головним є, щоб ніхто з нас, а особливо директори Європейського Представництва ЗУАДКу, не забувати про обов'язки одного супроти іншого. Ми можемо мати кожний свої політичні переконання, державну приналежність, зовнішній вигляд... Але ніколи, ніхто з нас не повинен змінювати своїх обов'язків супроти загалу. А тому що ЗУАДК поставив перед собою таку благородну ціль, — нести допомогу українцям, про яких «доля забула-покинула», — то цій установі наша честь і пошана.

ПОВІДОМЛЕННЯ

На основі § 6 діючого статуту Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині, скликаємо на 24.-25. червня 1961 р. в Мюнхені, Дахауер Штр. 9/II, звичайні загальні збори делегатів, що матимуть наступний

ПОРЯДОК НАРАД:

Відкриття зборів; вибір президії ЗЗЗД; вибір комісії: мандатної, бюджетової, статутарної, резолюційної та комісії матки; зачитання протоколу ЗЗЗД з 22.-23. грудня 1956 та його затвердження; звіт з діяльності головної ради, головної управи та інформація громадського суду і головної виборчої комісії ЦПУЕН; звіт головної контрольної ко-

місії ЦПУЕН; дискусія над звітами та справа уділення абсолюторії уступаючим органам ЦПУЕН; зміни статуту та їхні затвердження; звіти комісії, ухвалення бюджету, висоти членської вкладки, резолюцій та напрямків діяльності; ухвалення правильників: головної ради, головної управи, головної контрольної комісії, громадського суду і головної виборчої комісії; вибір головної ради, головної управи, головної контрольної комісії, громадського суду і головної виборчої комісії; поточні справи.

Початок ЗЗЗборів делегатів о. год. 10-й.
ГОЛОВНА УПРАВА ЦПУЕН

Представництво Виконавчого Органу Української Національної Ради у Великобританії, при співучасті Головної ради Т-ва сприяння Українській Національній Раді, Лейону Симона Петлюри, ДОБРУС, крайової управи Союзу Українських Ветеранів — повідомляє все українське громадянство Лондону й околиць, що в неділю 28. травня 1961 р. о 10-й год. рано в українських православних Церквах в Лондоні відбудеться служба Божа, а після служби Божої

панахида по Головному Отаманові бл. пам'яті Симоні Петлюрі.

Того ж самого дня (в неділю 28. травня ц. р.) о 6-й годині вечора в залі театру під адресою: Twentieth Century Theatre, 291, Westbourne Grove, W. 11. (Доїзд до театру підземельною: Ladbroke Grove, Nottning Hill Gate та автотурсами чч: 52 і 15) відбудуться **врочисті збори** — відзначення 35-ї річниці трагічної смерті Головного Отамана військ Української Народньої Республіки й Голови Директорії бл. пам'яті Симона Петлюри.

В програмі:

Відкриття зборів і вступне слово — полк. П. Базилевський.
Доповідь українською й англійською мовами — поручник К. Зеленко, В. А.

КОНЦЕРТ

Участь беруть: Михайло Мінський, відомий український співак-баритон.
Панна Флоренція Мудра, українка з Канади. Скрипкове сольо.
Програма тематична: минавшина, героїка, романтика. Твори сучасних українських композиторів.
При фортепіані: Марсел Лорбер.
Національний гимн.
Запрошуємо все українське громадянство взяти масову участь у цих врочистих зборах і концерті.

Павло БАЗИЛЕВСЬКИЙ
(голова Представництва ВО УНРаді у Великобританії)

Тижневик політики, культури і громадського життя
РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Адреса редакції й адміністрації
„UKRAINSKI WISTI“
Neu-Ulm/Donau, Schließfach 32

Місячна передплата «УВ» в Німеччині, включно з пересилкою, коштує 3.50 нм.